

[Kelm-Hansen]

telse, blot henvise til de bemærkninger, jeg netop har gjort under den forudgående forhandling.

Arne Lund (KF):

Industriministerens lovforslag om ændring af lovgivningen om forsikringsvirksomhed ligger jo i umiddelbar forlængelse af de to lovforslag, vi lige har behandlet, med det væsentlige indhold, at man skal forlænge valgperioden for de medarbejdervalgte repræsentanter fra to til fire år. Jeg kan derfor anbefale forslaget ud fra samme motivering, hvormed jeg anbefalede de to foregående lovforslag.

Skrumsager Skau (V):

Som det allerede er sagt, indeholder dette forslag samme forenklinger, og venstre kan derfor tilsige også dette lovforslag en hurtig og velvillig behandling i udvalget.

Rahbæk Møller (SF):

Jeg skal blot henvise til de bemærkninger, jeg gjorde under de to foregående lovforslags behandling.

Aase Olesen (RV):

Jeg skal nøjes med blot at sige: tilslutning også fra det radikale venstres side.

Industriministeren (Stetter):

Jeg kan også her takke for en venlig modtagelse af lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af lovforslag nr. L 82:

Forslag til lov om ændring af lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner. (Ændring af tilskud for 1985).

(Fremsat 21/11 84).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 14 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

14) Første behandling af lovforslag nr. L 81:

Forslag til lov om ændring af lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner. (Ændrede vægte for de amtskommunale udgiftsbehovskriterier, ændring af den vækstkommunale hovedstadsudligning, ændret opgørelse af folketal).

(Fremsat 21/11 84).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil indledningsvis sige om det lille lovforslag om de ændrede vægte for den amtskommunale byrdefordeling, at det vil vi se på i udvalget. Vi kender lidt til baggrunden for lovforslaget og vil, når der foreligger yderligere oplysninger ud over dem, der er i selve lovforslaget, se på sagen.

Men om det, som vi betragter som hovedforslaget, vil jeg sige følgende:

Det er efterhånden utroligt, hvad regeringen byder kommunerne. Længe efter, at budgetterne for 1985 er lagt, fremsætter indenrigsministeren et forslag om at skære bloktilskuddene for 1985 ned med 4.500 mill. kr., og det er endda a conto, så intet menneske ved eller har mulighed for at regne ud, hvad den endelige regning for 1985 bliver. Samtidig siges det, at beskæringen vil blive fortsat i de kommende år og med stærkt stigende beløb, men det er fuldkommen uvist og står slet ikke beskrevet i lovforslaget, hvordan det kan tænkes at virke ind på den enkelte kommunes økonomi.

Det eneste, man ved med sikkerhed, er, at økonomien bliver ringere, og at det derfor vil virke stærkt ind på kommunernes muligheder for at løse de opgaver for befolkningen, som er pålagt dem. Ja, og så ved man, at virkningerne vil være voldsomt forskellige fra kom-

[Henning Rasmussen]

mune til kommune, selv om indenrigsministeren søger at skjule det i sit lovforslag.

Samtidig har regeringen fjernet jobskabelsesloven og også på andre måder beskåret statens indsats for de arbejdsløse, især de unge, og dermed stiller den større krav til kommunernes indsats.

Forslaget slår den lovpligtige planlægning i kommunerne fuldstændig i stykker. 4 års budgetterne er i dag ikke det papir værd, de er trykt på, og ingen steder kan man i dag begynde at lave en ny planlægning eller foretage en ny prioritering af anvendelsen af pengene til løsning af kommunernes opgaver, for ingen aner noget som helst, hverken om det endelige resultat for 1985 eller om 1986 og de følgende år, der jo indgår i den 4-årige planlægningsperiode. Det eneste, man ved med sikkerhed, er som sagt, at regeringen vil tage stigende beløb fra kommunerne med virkning fra den 1. januar 1985, altså om en måned.

Regeringen har opfundet et begreb, der hedder konjunkturbetinget overskud – det er et overskud, der angiveligt er skabt af regeringen – og har så på sin egen facon regnet ud, at lige nøjagtigt 4.500 mill. kr. tilhører staten og ikke kommunerne. Dette såkaldte overskud skyldes først og fremmest, at regeringen har sagt til kommunerne, at de skal regne med en indtægtsstigning fra skatterne på 6 pct. fra 1984 til 1985, og at regeringen garanterer dem, at løn- og prisstigningen kun bliver på 3,5 pct. Den forskel, som regeringen altså påstår der ville blive mellem indtægts- og udgiftsstigningen, vil man have fra kommunerne fra 1. januar 1985, uanset at der ikke er nogen form for sikkerhed for, at indtægts- og udgiftsudviklingen vil gå, som regeringen hævder, men det koster 1.500 mill. kr. for kommunerne.

Dernæst skønner regeringen, at skatteyderne i år vil betale godt 1 mia kr. mere ind til kommunerne end budgetteret. Det vil sige, de bliver i første omgang indbetalt til staten, men så udbetales de til kommunerne i november 1985 i form af 1 mia kr., hævder regeringen. Derfor, siger man, skal kommunerne begynde at indbetale denne milliard kroner fra 1. januar 1985, længe inden den første selvangivelse for 1984 overhovedet er behandlet i nogen kommune.

Videre mener regeringen, at primærkommunerne ikke bør have lov til at gå ud fra

deres 1984-budget ved beregningen af det overskud, man hævder der bliver. De skal gå ud fra 1983-tallene med et tillæg, som regeringen fastsætter, nemlig 5 pct. Dette helt specielle regnestykke for de 275 primærkommuner giver 1.800 mill. kr. mere, end regeringen ville have fået ved et andet regnestykke; de bliver at betale med $\frac{1}{2}$ om måneden fra 1. januar 1985. På den måde har regeringen foreløbig nået de 4.300 mill. kr. af de 4.500 mill. kr., den på forhånd havde besluttet sig for at hente i kommunekasserne og dermed hos kommunernes skatteydere.

De sidste 200 mill. kr. skaffer man ved at sige til primærkommunerne, at hvis de havde ladet være med at nedsætte grundskyldpromillerne, som regeringen havde opfordret dem til at gøre for at modvirke stigningen i ejendomsværdierne, ville de have haft 200 mill. kr., og de skal derfor indbetales til staten fra 1. januar 1985. Forstå det, hvem der kan! Jeg begriber ikke den argumentation.

De regnestykker, jeg her har redegjort for, kender folketingets medlemmer ikke. De fremgår ikke af lovforslaget og dets bemærkninger, og dermed har ministeren undgået i alt fald i første omgang at give folketinget og offentligheden præcise oplysninger om, hvad der gemmer sig bag ordene i lovforslaget, og hvordan man når frem til det magiske tal 4.500 mill. kr. at aflevere til statskassen.

Ministeren har også fuldstændig udeladt i sit lovforslag nogle meget vigtige oplysninger om, hvor mange kommuner og hvilke kommuner der ikke har penge til at betale deres a conto-beløb enten helt eller delvis, og hvor meget det drejer sig om for dem. Det er 60 kommuner ud af 275, der ikke kan betale det beløb, der bliver pålagt dem. Det er 1.300 mill. kr., de ikke har og derfor skal have henstand med, og som andre kommuner så må betale ekstra, for regeringen vil have det på forhånd fastsatte beløb, 4.500 mill. kr., i 1985. Disse 60 kommuner står altså i den situation, at de, inden de begynder at lægge budget for 1986, har en gæld til staten på 1.430 mill. kr. – 1.300 mill. kr. plus 10 pct. – som skal betales i løbet af 1986 oven i de beløb, de får regning på for året 1986.

Københavns kommune er en af disse kommuner. Den får en gæld til staten på 520 mill. kr. at starte 1986-budgetlægningen med. I Københavns kommune har man som bekendt særlig store økonomiske problemer,

[Henning Rasmussen]

som alle i borgerrepræsentationen mener at staten nødvendigvis må hjælpe København med. Kommunen har forgæves søgt at råbe regeringen og de radikale op. I stedet for hjælp får den altså en regning fra staten på 520 mill. kr. for 1985, og det tilmed a conto med en større regning i udsigt senere. Det oplyser indenrigsministeren heller ikke i bemærkningerne til lovforslaget.

Ministeren har også på andre måder skåret ned på de oplysninger, folketinget efter min mening på forhånd burde have haft, og som de kommunale organisationer har fået. Ministeren har bl.a. ikke oplyst, at Københavns kommune efter regeringens egne beregninger ikke vil få noget såkaldt konjunkturbetinget overskud i 1985. Kommunens skatteindtægter kan nemlig ikke ventes at stige med noget, der ligner 6 pct. De vil stige langt mindre. København og med den en lang række kommuner med svagt skattegrundlag får derfor en fuldstændig ubegrundet regning fra staten.

Her er vi ved en anden afgørende svaghed i lovforslaget. Nedsættelsen har voldsomt forskellige virkninger fra den ene kommune til den anden, fordi kommunernes indtægter og udgifter udvikler sig meget forskelligt. Nogle har større stigninger i indtægterne end 6 pct. og mindre udgiftsstigninger end 3½ pct. Andre har det stik modsat. Også her rammer regeringens politik altså skævt. Man tager især fra de svage, nemlig kommunerne med den dårlige økonomi.

Derfor er det klart urigtigt, når finansministeren og andre med ham hævder, at kommunerne ville have haft pengene til staten, hvis de blot havde rettet sig efter regeringens krav til dem. Jeg gentager: den påstand er klart urigtig.

Vi mener ikke, at de skævheder, der er i vort system, kan rettes op ved de forslag til ændring af byrdefordelingen, ministeren nævner i sine bemærkninger. De kan rette lidt op på udgiftssiden, hvis man har viljen dertil, men ministeren nævner ikke med et ord, at der bør ses på udligningen på indtægtssiden i kommunerne, altså på udligningen efter skattegrundlag, på ejendomsskattesystemet og andre af de kommunale finansieringsmuligheder. Vi er klart af den opfattelse, at der må ske ændringer også i udligningen efter skattegrundlag. Den nuværende ordning er klart utilstrækkelig.

Jeg vil på et senere tidspunkt vende tilbage til andre dele af lovforslaget: likviditetsbeskæringen, dens virkninger på kommunerne, og hvad likviditet egentlig er i primærkommunerne.

Til slut vil jeg sige, at dette forslag er fremlagt for de kommunale organisationer den 12. oktober som et ultimatum fra regeringen. De sagde nej. Det radikale venstre sagde: vi vil gerne have den sag forhandlet, specielt Kommunernes Landsforenings påstand om, at man ikke – heller ikke ud fra regeringens egne synspunkter – burde hente så mange penge hos primærkommunerne, og det meget klare kommunale ønske om at blive fritaget for den tvungne forpligtelse, forslaget pålægger kommunerne til at være statskatteopkrævere. Forslaget er ikke desto mindre uden forhandlinger med de kommunale organisationer forelagt, som det var, med en betydningsløs ændring, og derfor har vi mange interessante ting i den efterfølgende diskussion at spørge regeringen og det radikale venstre om.

Karen Højte Jensen (KF):

Det lovforslag, vi her behandler, er et resultat af forliget mellem det radikale venstre og regeringen.

Regeringens overordnede målsætning er at holde udgifterne i ro. Kommunerne har en særdeles central placering i samfundsøkonomien, idet kommunerne administrerer to tredjedele af de offentlige udgifter, og derfor må kommunerne tilrettelægge deres økonomiske politik som led i den samlede økonomi. De overordnede rammer må således udformes i overensstemmelse med de overordnede samfundsøkonomiske hensyn. Dette er nogle synspunkter, som deles langt ind i de kommunalpolitiske rækker.

Det er afgørende, at hverken det offentlige eller det private forbrug forøges i de nærmeste år. Tiden er ikke inde til forøgede offentlige udgifter eller til skattelettelser, der omsættes i øget forbrug. Ledige ressourcer i samfundet skal kanaliseres over i de konkurrencestærke erhverv.

Der skulle ydes et bloktilskud til kommunerne i 1985 på 24 mia kr., og statens under-skud er på 40 mia kr., og vi ved, at ved udgangen af 1985 forventes det at kommunerne har en likviditet på 18–19 mia kr., hvilket er

[Karen Højte Jensen]

langt mere end forventet. Ser vi på disse tal, må vi sige, at de 24 mia kr. svarer til halvvdelen af det underskud, staten har på sit drifts-, anlægs- og udlånsbudget. Jeg mener, disse tal klart illustrerer, at det er rimeligt at reducere bloktilskuddene.

Den økonomiske genopretningspolitik er godt i gang, og det er i virkeligheden paradoksalt, at det, der burde betragtes som noget positivt, nemlig at det går bedre, af nogle betragtes som et voldsomt problem. Vi ved, at kommunerne har fået et forøget beskatningsgrundlag, og sammen med den lavere rente har det forbedret den kommunale likviditet voldsomt.

I 1983 øvede man en meget god indsats i kommunerne, og perspektivet i denne indsats må ikke fortabes. Den 26. marts 1984 blev regeringen enig med de kommunale organisationer om at henstille til kommunerne, at man skulle have uændret aktivitetsniveau, og man var også enig om, at dette kunne ske ved uændret skat. På denne baggrund er de konjunkturskabte overskud opgjort for primærkommunerne til 3,9 mia kr. og for amtskommunerne til 0,6 mia kr., og det svarer til det beløb, vi skal reducere bloktilskuddene med. Teknikken er den, at det skal ske på baggrund af beskatningsgrundlaget, dog således, at der er garanti for, at man ikke griber mere ind, end at kommunerne har en likviditet på 2 pct. af bruttoudgifterne.

Vi er tilfredse med, at reduktionen sker på en sådan måde, at man ikke, her hvor vi nærmer os 1985, i de enkelte kommuner er nødt til at gribe ind i de allerede lagte budgetter, og derfor er vi også tilfredse med, at reduktionen sker som et acontobeløb. Hvis regeringens henstilling fra foråret er fulgt, skulle der ikke i de enkelte kommuner være problemer, og heldigvis er det da tilfældet i langt de fleste.

Det er vores ønske, at man nu etablerer et permanent instrument for den fremtidige regulering af disse bloktilskud. Der skal nu iværksættes en række drøftelser med de kommunale organisationer om at få tilvejebragt en varig konjunkturreguleringsmodel, og samtidig vil der blive skabt fastere rammer for budgetsamarbejdet mellem staten og kommunerne, og det mener jeg er ganske nødvendigt.

Det er også hensigten, at man skal se på en ændring af byrdefordelingen. Jeg mener,

tiden er løbet fra den model, vi har i øjeblikket. Især finder jeg det nødvendigt, at lokale forskelle i arbejdsløsheden og regionale forskelle i pris- og lønniveau og kvinders erhvervsfrekvens inddrages, ligesom omlægning af de sociale refusioner skal med i vurderingen.

Som hr. Henning Rasmussen nævnede, har vi jo noget tilbage, der hedder Københavns kommune. Som jeg sagde ved forespørgselsdebatten om Københavns kommunes økonomi, afventer vi AKFs rapport vedrørende de sociale problemer, man måtte have i Københavns kommune, for at tage dem med. Med dette lovforslag, også hvad angår de dele af lovforslag nr. L 81, som vedrører Københavns kommune, mener jeg, at vi har lovet, at vi vil se realistisk på Københavns kommunes problemer.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Det, der får mig til at tage ordet, er, at fru Karen Højte Jensen fortsætter med at give den forkerte oplysning, at hvis blot den enkelte kommune har levet op til regeringens henstilling, så giver indgrebet ingen problemer for den. Det er klart urigtigt.

Regeringens beregninger bygger på, at man forventer en gennemsnitlig indtægtsstigning på skattesiden på 6 pct. i kommunerne. Men de kommuner, hvis befolkningsgrundlag er sådan, og hvis indtægtsforhold er sådan, at de kun får det halve af den stigning, bliver straffet. De skal aflevere, som om de havde en 6 pct.s indtægtsstigning. De har kun en 3 pct.s indtægtsstigning. Det har ikke en pind at gøre med, om de har fulgt regeringens henstilling eller de ikke har gjort det. Det har noget at gøre med, at deres befolkning har mindre indtægter end andre.

Derfor er den påstand fortsat ikke rigtig, at dette bare er et spørgsmål om, at den enkelte kommune har fulgt regeringens henstilling. Det er fortsat ikke rigtig.

Svend Erik Hovmand (V):

Når man har fulgt de seneste ugers debat om dette efter min opfattelse meget væsentlige emne, kunne man fristes til at sige, at der tilsyneladende er nogle, der ønsker at efterlade det indtryk, at regeringspartierne betragter amter og kommuner som økonomisk uan-

[Svend Erik Hovmand]

svarlige. Intet er mere forkert. Jeg skal ikke – det behøver jeg ikke – tale på de øvrige regeringspartiers vegne, men kun sige, at i venstre mener vi absolut, at der er udvist en betydelig grad af ansvarlighed med hensyn til de økonomiske problemer, vi er fælles om, i mange amter og kommuner. Faktisk er spærmaalene mere end opfyldt adskillige steder.

Når det er sagt, vil jeg gerne føje til, at vi fra venstres side absolut ikke underkender de vanskeligheder, kommunerne står i netop i øjeblikket. Det er aldrig populært at skulle sige nej. Til gengæld glæder jeg mig over, at der i den seneste tid er blevet større og større forståelse for, at amter og kommuner, der som bekendt forvalter over 60 pct. af de offentlige udgifter, også må yde deres bidrag til at få det danske samfund på ret køl igen.

Det, vi beder om med dette lovforslag, er som bekendt, at det beløb, som er tilvejebragt som følge af rentefald, lavere lønudvikling, stigende skattegrundlag og andre konjunkturskabte forbedringer, anvendes til at nedbringe statens underskud, hvorimod de besparelser, kommuner og amter egenhændigt bidrager til, naturligvis ikke bliver berørt. Som bekendt har regeringen mange gange understreget, at kommunerne under ét skal have mulighed for uændret aktivitet med uændret skat.

At det er rigtigt at bruge de konjunkturskabte forbedringer til at nedbringe statsunderskuddet med tror jeg at der er stor forståelse for i befolkningen. De fleste mennesker kan godt se, det er tosset, at staten skal ud at låne 4-5 mia kr. ekstra, som man sender videre til kommunerne, og som kommunerne herefter anbringer i banker eller i statsobligationer. Det er jo i realiteten Ebberød Bank, som en formiddagsavis skrev for nogen tid siden, når staten låner penge, som den giver videre til kommunerne, for at de kan låne dem videre til staten. Ja, det er faktisk værre endnu: overskudslikviditeten i kommunerne indebærer samtidig en stor risiko for, at banker og sparekasser i deres iver efter at få disse penge presser renten i vejret, hvilket vi desværre på det allerseneste har set eksempler på. Endelig indebærer det risiko for en forbrugsstigning, som kan være til stor skade for betalingsbalancen.

Derfor er det på tide, at vi får indrettet bloktilskuddene efter det reelle behov – jeg

vil gerne slå en tyk streg under »at indrette bloktilskuddene efter det reelle behov«.

I socialdemokratiet forstår man såmænd udmærket nødvendigheden af et tæt samvirke mellem staten, amterne og kommunerne om den økonomiske politik. Af partitaktiske årsager siger man ganske vist det modsatte i dag, men vi er da heldigvis mange, der endnu husker den forside på Aktuelt, hvor den daværende indenrigsminister, hr. Henning Rasmussen, som en af sine sidste gerninger inden regeringsskiftet i efteråret 1982 bebudede milliardindgreb i kommunernes bloktilskud, indgreb, der senere blev realiseret af den nye regering, under stærke protester fra socialdemokratiet ganske vist, men da var man jo også kommet i opposition.

Sagligt set kan man ikke indvende noget imod, at amter og kommuner nu igen må bidrage. Man kan selvfølgelig beklage, at det sker på et uheldigt tidspunkt, men med den nye lovgivning, der nu lægges op til, håber jeg, at det vil kunne undgås i fremtiden.

Jeg er glad for, at regeringen i samarbejde med kommunerne søger at fastlægge principperne for en varig konjunkturregulering af kommunernes økonomi, og jeg håber, at dette arbejde kan tilendebringes meget hurtigt i det nye år, sådan at kommunerne ved, hvad de kan regne med, i god tid inden budgetlægningen. Løsningen af denne opgave er måske, når alt kommer til alt, noget af det allervigtigste i forholdet mellem staten og kommunerne. Den vil nemlig sikre kommunerne et meget værdifuldt fundament for den økonomiske planlægning i fremtiden, selv om man naturligvis ikke kan lave et system, der tager højde for alt. Det er en stor og værdifuld opgave, og den haster, men da begge parter har interesse i, at den løses, har jeg tiltro til, at det vil ske.

Så skal jeg gøre nogle enkelte bemærkninger om lovforslag nr. L 81, som også er til behandling nu.

Om dette forslag, som venstre giver sin anbefaling, vil jeg blot sige, at det indebærer tre tekniske ændringer, som alle er baseret på ønsket om større retfærdighed i den kommunale udligning. Amternes udgiftsbehov vedrørende børn af enlige forsørgere skal sættes lidt op i overensstemmelse med den udvikling, der er sket på området. For det andet skal den vækstkommunale hovedstadsudligning i fremtiden ikke alene være baseret på

[Svend Erik Hovmand]

befolkningstilvækst, men også på specielle økonomiske vanskeligheder, hvilket kan sikre København et vist bidrag i 1985. Endelig for det tredje skabes der overensstemmelse mellem betalingsforpligtelser og udgiftsbelastning, f.eks. når en kommune sender en person på institution i en anden kommune. Det er alt sammen rimelige forbedringer, som vi kan give vores anbefaling.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Hr. Svend Erik Hovmand er også inde på en af disse efter min mening næsten utilladelige overforenklinger af situationen, når hr. Svend Erik Hovmand siger, at det er urimeligt, at staten skal ud at låne 4-5 mia kr., som kommunerne så får og blot kan sætte i banken. Jeg vil godt spørge hr. Svend Erik Hovmand: hvor mange penge fra staten får Københavns kommune og de andre 59 kommuner, der får en gæld på 1.300 mill. kr. til staten på grund af dette lovforslag, at sætte i banken?

Jeg vil også godt spørge hr. Svend Erik Hovmand, hvad det var for en betragtning, der førte til, at hr. Svend Erik Hovmand sagde, at der er risiko for, at banker og sparekasser presser renten i vejret, når kommunerne har store likvide beholdninger. Hvad er det for en økonomisk betragtning, der fører til, at de så sætter renten i vejret? Den har jeg aldrig hørt før.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

På det sidste vil jeg ikke bruge mange bemærkninger, kun henlede hr. Henning Rasmussens opmærksomhed på realiteternes verden, sådan som den har været på renteområdet i den seneste måneds tid.

Må jeg om det første sige, at når hr. Henning Rasmussen beklager, at jeg udtrykte mig forenklet, så må jeg også beklage, at hr. Henning Rasmussen, jeg vil næsten sige imod bedre vidende trækker nogle eksempler frem, som han godt ved ikke er typiske. Det, jeg talte om, var kommunernes likviditet under ét, og hr. Henning Rasmussen ved lige så godt som alle andre i denne sal, der har interesseret sig for disse problemer, at der har været en ganske betydelig stigning i kommu-

ernes likviditet op igennem 1983. Jeg tror nok, at enhver, som har interesseret sig for disse problemer, har fået tilstrækkelig dokumentation for det.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Det er egentlig trist, at hr. Svend Erik Hovmand er nødt til at sige, at jeg taler imod bedre vidende, når jeg nævner Københavns kommune og de andre 59 kommuner, der er i den situation, at de får gæld til staten ud af dette forslag. Det er egentlig en trist form for diskussion. Hr. Svend Erik Hovmand gjorde overhovedet ikke noget forsøg på at forklare, hvordan man kunne hævde, at de 60 kommuner får forærende penge af staten, som staten har været ude at låne, når faktum er, at dette lovforslag fører til, at de får en gæld på 1.300 mill. kr.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Når jeg brugte udtrykket »at tale imod bedre vidende«, så var det under henvisning til, at det, hr. Henning Rasmussen beskæftigede sig med, var et udsnit af kommunerne, hvorimod det, jeg beskæftigede mig med, var samtlige kommuner, og det vidste hr. Henning Rasmussen udmærket godt. Der er ingen, der har interesseret sig for disse problemer, der kan være i tvivl om, at den samlede likviditet i landets amter og kommuner har vist en meget, meget betydelig stigning, en stigning, som er helt uovertruffen, hvis vi ser på bare de sidste 10 år.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Det kan kun opfattes som en indrømmelse fra hr. Svend Erik Hovmand af, at min oplysning om, at 60 kommuner ved dette lovforslags gennemførelse får en gæld til staten på 1.300 mill. kr. at starte deres 1986-budgetlægning med, er en korrekt oplysning.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg er lidt ked af at skulle bruge stærke ord som manipulation, men i realiteten er

[Svend Erik Hovmand]

dette et godt eksempel på det – eller et dårligt, hvis man kan sige det sådan.

Jeg har overhovedet ikke beskæftiget mig med den problemstilling, som hr. Henning Rasmussen gang på gang forsøger at drage frem. Det, jeg ønsker at fastslå, er, at vi befinder os i en situation, hvor vi, hver gang der kommer 1.000 kr. i statskassen, skal skaffe 1.200–1.400 kr. for at få finansloven til at løbe rundt. Vi befinder os i en situation, hvor staten kører med et underskud af størrelsesordenen 40 mia kr. Hvis vi skal have løst dette problem, så er det nødvendigt, at amter og kommuner, som står for halvdelen af de offentlige udgifter, endda mere, omkring 60 pct., også yder et bidrag, at vi trækker på samme hammel.

I denne situation synes jeg – det var det, jeg nævnte i mit indlæg – det er forkert, at staten låner 4-5 mia kr. ekstra, som man derefter giver ud til kommunerne i form af bloktilskud, og hvor en række kommuner så bruger disse penge til at låne videre til staten. Det er Ebberød Bank.

Formanden:

Vi skal snart give de øvrige ordførere en chance, men hr. Henning Rasmussen har ordet for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg forstår godt, at oplysningen om, at 60 kommuner får en gæld til staten – som resultat af dette lovforslag – på 1.300 mill. kr., er ny for hr. Svend Erik Hovmand, for den oplysning har indenrigsministeren ikke ment at folketinget skulle have i forbindelse med dette lovforslags behandling.

Agerschou (SF):

Som socialdemokratiet vil vi i SF se nærmere på det såkaldte lille lovforslag i kommunaludvalget og i dag koncentrere os om det lovforslag, der er virkelig alvorligt, nemlig det, der hedder nr. L 82.

Med dette lovforslag fortsætter indenrigsministeren indædt sit felttog mod det kommunale selvstyre. Gravtalen kan holdes, når der på et eller andet tidspunkt kommer et forslag om en varig konjunkturregulering af kommunernes økonomi for 1986 og fremover, som det loves i lovforslagets bemær-

ninger – eller sagt med andre ord: når statskassen frit kan stjæle enhver forbedring af kommunernes økonomi. Hvem er det, der fastlægger, hvad der er konjunkturbestemt? Det er finansministeren, og han kan trække et hvilket som helst beløb op af sin høje hat og påstå, at det er den konjunkturbestemte forbedring, og sige, at beløbet skal overdrages som en grønsagspynt til statskassen. Afgrænsningen af, hvad der er konjunkturbestemt, lader sig ikke fastlægge objektivt. Der vil altid kunne argumenteres med, at det ene eller det andet beløb skyldes statens initiativer, og at beløbet derfor skal overføres.

Jeg er ikke i tvivl om, at man i finansministeriet allerede er i gang med at udarbejde en håndbog med påstande og argumenter, som kommende finansministre og indenrigsministre kan benytte sig af over for kommunerne og over for folketingets partier, når kommunale penge senere skal inddrages. Finansministeren får en blankoveksel, og kender jeg ham ret, vil han forstå at bruge den.

Jeg vægrer mig egentlig ved at tro, at det radikale venstre har forstået de fulde konsekvenser af den del af forliget med regeringen. Er de radikale helhjertet med i dette endelige kvælertag mod det kommunale fællesstyre, eller er man blevet snydt af den drevne finansminister, som lille Rødhætte blev snydt af ulven?

Lovforslaget indeholder en konkret acontonedskæring af bloktilskuddene i 1985 på 4,5 mia kr. Beløbet fordeles på kommunerne og amtskommunerne ud fra de skøn, kommuner og amtskommuner har indberettet til indenrigsministeriet over den forventede likviditet i begyndelsen af 1985. Det skøn kan naturligvis være ret tilfældigt, samtidig med at forholdene i den enkelte kommune kan nå at ændre sig, og vi har da også lagt mærke til, at allerede inden lovforslagets behandling er det første bilag kommet, som oplyser om fejl. Med en imponerende underdrivelse skriver man, at indenrigsministeriet beklager, at det oprindelige bilag har været unøjagtigt. En imponerende underdrivelse. Der er simpelt hen tale om deciderede fejl. Man kan ikke beregne sig frem til noget rimeligt ud fra de skøn, kommunerne har indberettet.

For at undgå, at beskæringen medfører, at nogle kommuner bliver nødt til at revidere deres 1985-budgetter, er der indført et sikkerhedsnet. Hver kommune garanteres en likvi-

[Agerschou]

ditet på 2 pct. af de samlede udgifter, og dermed begrænses beskæringen for 68 kommuners vedkommende. Mankoen skal dækkes af de andre kommuner. Derefter skal der ske en omberegning af fordelingen for 1985 på baggrund af de nye udligningsordninger, indenrigsministeren i sin visdom vil have gennemført inden sommerferien, så kommunalbestyrelserne rigtig kan få noget at rode med lige inden kommunalvalget.

Resultatet af hele dette udviklede sammensurium vil være, at ingen kommune i hele landet vil kunne finde ud af, hvad der bliver deres endelige beskæring i 1985 og eventuelt planlægge derefter, før den ændrede udligning er vedtaget i folketinget.

For at det ikke skal være løgn, planlægges der også en afskaffelse af en del af de sociale refusioner med virkning fra 1. januar 1986.

Jeg forstår ikke, hvad det er, de forskellige kommunalbestyrelsesmedlemmer har gjort indenrigsministeren, siden hun hele tiden forsøger at gøre dem kede af arbejdet. Det bedste, kommunerne nu og i fremtiden kan gøre, er at drive undergrundsøkonomi over for staten, f.eks. ved ekstra forsigtige skøn i indberetninger, færre spørgsmål, gemmesteder i jord og fast ejendom, forsyningsvirksomheder o.lign., mellemkommunale arrangementer af forskellig art osv., osv. Selv om vi i SF egentlig ikke anser det for en hensigtsmæssig udvikling, vil vi alligevel håbe, at den kommunale fantasi vil blomstre. Regeringen har med sin adfærd over for kommunerne selv lagt op til det.

Med dette lovforslag og de planlagte initiativer kan vi konstatere, at regeringens seje kamp mod det kommunale selvstyre nu er ved at være tilendebragt. Vi andre kan nu bare arbejde på at skaffe et andet flertal i folketinget, der vil genetablere det.

Ole Vig Jensen (RV):

Det er lovforslag nr. L 82 om ændring af de statslige tilskud til kommunerne, der særlig samler interessen i denne fællesbehandling af to lovforslag, og det er vel ikke ubegrundet.

Jeg skal henvise til, at dette lovforslag jo fremkommer som et led i aftalen mellem regeringen og det radikale venstre om finansloven for 1985, hvori indgik punkter ud over selve finansloven. Dette er et af punkterne.

Regeringen har ønsket, at der sker en overførsel af 4,5 mia kr. fra de kommunale kasser til nedbringelse af de store underskud på det statslige budget. Vi har været enige med regeringen i, at dette ville være hensigtsmæssigt, og vi har jo altså også forhandlet det med regeringen, ganske som kommunerne har fået en opfordring til at gå ind i forhandlinger om at finde den bedst mulige udformning af det pågældende lovforslag.

Det var et ønske fra radikal side, at ministeriet inddrog kommunerne i en drøftelse heraf, men jeg har forstået, at kommunerne ikke ved denne lejlighed ønskede at tage et medansvar for den endelige udformning. Det er jo heller ikke ukendt, at kommunerne og regeringen havde et forskelligt udgangspunkt for, hvad der kunne betegnes som de konjunkturbetingede overskud.

Fra radikal side har vi altså fundet det rigtigt at tage medansvar for denne del af den samlede finanslovsaftale. Jeg vil henvise til, at det ikke er nogen ny sag, ej heller nogen ny fremgangsmåde, heller ikke i vort samarbejde med socialdemokratiske regeringer, at inddrage kommunernes økonomi, når det gjaldt om at tilrettelægge den overordnede samfundsøkonomi.

Det er en vanskelig sag at håndtere, først og fremmest selvfølgelig fordi kommunerne nu engang er forskellige, ofte meget forskellige, og det kan være vanskeligt at finde kriterier, som medfører en fuldstændig retfærdig behandling. Det har også været vort problem.

Jeg har hæftet mig ved, at de kommunale organisationer og kommunerne i øvrigt ikke har været afvisende over for, at kommunerne må bidrage, når det gælder om at sanere samfundsøkonomien.

Den fremgangsmåde, vi er nået frem til her, tager det hensyn til den del af kommunerne, der i hvert fald i øjeblikket er økonomisk svagere stillet end flertallet, at der er indlagt et 2 pct.s loft eller en 2 pct.s garanti, som sikrer, at kommuner, der ikke har den nødvendige likviditet, ikke skal indbetale midler til staten i 1985, men først i 1986.

Vi har i den forbindelse fundet det afgørende – jeg mener bestemt ikke, at der er tale om betydningsløse ændringer, som jeg forstod, hr. Henning Rasmussen karakteriserede det – at når den endelige opgørelse, den endelige regulering skal ske af de statslige til-

[Ole Vig Jensen]

skud for 1985, så sker det på baggrund af, at der er, går vi ud fra, opnået enighed om en ny byrdefordeling på grundlag af de forhandlinger, der i øvrigt skal foregå, og som allerede foregår bl.a. i indenrigsministeriets finansieringsudvalg. Her kommer nye og interessante emner ind, som det også er nævnt i bemærkningerne: spørgsmålet om lokale forskelle i arbejdsløsheden, regionale forskelle i pris- og lønniveau, forskelle i kvinders erhvervsfrekvens. Det er tre interessante faktorer, som kommunerne selv har peget på spiller en større rolle i dagens samfund, end de gjorde tidligere.

Vi finder det i hvert fald tilfredsstillende, at når den endelige regulering sker, så kommer den til at foregå på et grundlag, der er mere aktuelt og nutidigt og tager hensyn, så langt det overhovedet er muligt, til de forskelle, der nu engang kan registreres i kommunerne.

Vi vil ikke fra radikal side lægge skjul på, at i den udstrækning der bliver tale om at foretage yderligere konjunkturregulering – det har vi også meddelt regeringen – finder vi, at det, man kalder statskattemodellen, er bedre, altså hvor man i stedet for at ændre de statslige tilskud foretager en forhøjelse af statsskatten uden tilsvarende nedsættelse af kommuneskatten. Det mener vi er en bedre og mere hensigtsmæssig fremgangsmåde, men den sag står tilbage til forhandling i forbindelse med 1986 og fremover, hvis det viser sig nødvendigt og ønskeligt at foretage en yderligere konjunkturregulering.

Når denne sag har givet anledning til stærke udtalelser – den har jo været debatteret i adskillige uger, før den er nået til folketinget – så vil jeg godt minde om, at man skal lade være med at betragte stat og kommune som modparter. Det har der i debatten været en tilbøjelighed til. Kommunerne og staten har en afgørende fælles interesse i, at samfundøkonomien er i orden. Det kan også være værd at erindre om, at de midler, der her tales om at overflytte fra de kommunale kasser til statskassen, er skatteborgernes midler; det er de samme menneskers penge, vi taler om. Det, der er vores opgave, vort ansvar, er selvfølgelig at foretage en så hensigtsmæssig regulering, overførsel, som overhovedet muligt.

At skatteborgerne ikke skulle have en interesse i på et tidspunkt, hvor den kommunale

likviditet er over 18 mia kr., når vi når frem til 1985, måske endda større, hvor en del af overskuddet er betinget af konjunkturerne, at nogle af disse midler blev brugt til nedbringelse af det fortsat store underskud på statsbudgettet, kan jeg ikke forstå, og jeg har heller ikke mødt nogen borgere, der ikke synes, at det kunne være hensigtsmæssigt.

Vores opgave, vort ansvar – det kan vi jo gå videre med under udvalgsarbejdet – vil altså være at sikre, at vi får den bedst mulige model. Vi har fundet en for 1985, som jeg synes er forsvarlig, og som det radikale venstre er klar til at medvirke til, og så står der tilbage en betydelig opgave at få løst i forbindelse med 1986 og fremover.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne spørge hr. Ole Vig Jensen, hvad han begrundet det med, når han siger, at det jo er de samme menneskers penge, vi taler om. Det kunne være rigtigt, hvis alle kommuner var gennemsnitlige, men det er alle kommuner ikke. Derfor er der en væsentlig forskel mellem dette forslag og det at lade staten selv opkræve de penge, den har brug for, og lade kommunerne have deres økonomi på dette punkt i fred og sætte deres skatter sådan, som de lokalt har mulighed for at sætte dem.

Jeg vil bede hr. Ole Vig Jensen forklare mig, hvad der ligger bag ved det med, at det jo er de samme menneskers penge, der er tale om; det kan jeg ikke se. Jeg tror ikke, at de mennesker, der lever i de kommuner, der får den gæld, jeg har talt om nogle gange, 1.300 mill. kr., føler, at det er den samme løsning, og at det giver det samme resultat som en rigtigere løsning, nemlig at staten selv hentede sine penge i stedet for at lægge bånd på kommunerne på en sådan måde, at staten mener at kunne begrunde, at de skal hente penge i kommunekasserne.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Nu må jeg minde hr. Henning Rasmussen om, som jeg har gjort det ved andre lejligheder, at det jo altså ikke er nogen ukendt fremgangsmåde, ej heller for socialdemokratiske regeringer, på denne måde at gribe ind

[Ole Vig Jensen]

i de statslige tilskud til kommunerne. Det er ikke noget nyt, og jeg vil minde hr. Henning Rasmussen om, at det er sket i situationer, hvor kommunerne var væsentlig ringere stillet økonomisk, end de er i dag.

Her er der i det store og hele tale om, at den kommunale likviditet og de overskud, der er til stede i kommunekasserne, er udtryk for, at den kommunale økonomi er langt, langt bedre i dag, end den har været ved andre lejligheder, hvor vi i fællesskab har måttet gribe ind. Det har vi gjort tidligere.

Jeg medgiver hr. Henning Rasmussen – det gjorde jeg vist allerede i min indledning – at der er forskel på kommunerne. Det er jo netop derfor, vi tilstræber ved den endelige opgørelse af reguleringen at tage så aktuelle hensyn til det som overhovedet muligt, og de forhandlinger kommer til at pågå nu.

Jeg vil dertil føje, når hr. Henning Rasmussen nu mange gange har omtalt beløbet 1.300 mill. kr., at det måske er et beløb, som ikke er rigtigt, for det afhænger lige bestemt af, hvordan en ny byrdefordeling vil komme til at virke i forhold til de forskellige kommuner. Derfor vil jeg fraråde hr. Henning Rasmussen at blive ved med at bruge beløbet 1.300 mill. kr., som ikke siger noget fornuftigt om, hvordan den enkelte kommune i øvrigt vil blive stillet.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Ole Vig Jensen, at jeg føler mig helt overbevist om, at de svar, vi får fra indenrigsministeriet, vil bekræfte, at regnestykket i indenrigsministerens lovforslag bl.a. bygger på, at 60 kommuner får en gæld til staten på 1.300 mill. kr. at starte med i 1986. Det er et faktum.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Det vil jeg bede indenrigsministeren om at oplyse; jeg vil ikke bestride det. Jeg har ikke talt kronerne sammen. Men det, der er afgørende, er selvfølgelig, at når den endelige regulering sker, sker den på et nyt og mere retfærdigt grundlag end det, hr. Henning Rasmussen bruger i sine beregninger. Det er da det, der er det afgørende i det forslag, der

ligger nu, og det er ikke nogen betydningsløs ændring i forhold til tidligere.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg mener ikke, at det nogen sinde har været udelukket, at folketinget kunne diskutere en ændret byrdefordeling i den vinter, vi går ind i. Det er derfor ikke noget nyt, at folketinget i den vinter, vi går ind i, skal diskutere en ændret byrdefordeling. Det er ikke noget, der er opfundet i forbindelse med det radikale venstres pres på regeringen i denne sag. Det er en gammelkendt sag.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Til orientering for hr. Henning Rasmussen må jeg sige, at der jo ikke er tale om 1986 og fremefter. Der er tale om at regulere endeligt for 1985. Det er jo det, der er det afgørende. Det er derved, det adskiller sig fra et oprindeligt udspil. Der er såmænd ikke tale om, at vi har stået stejlt over for hinanden. Vi har drøftet disse ting så fornuftigt, man nu kan, og som vi også har gjort det med socialdemokratiske regeringer. Jeg har sagt til hr. Henning Rasmussen, at tanken om at bruge statsskattemodellen er jeg optaget af, men hr. Henning Rasmussen ved selvfølgelig også, at den ikke vil være brugbar fra 1985, og derfor er det selvfølgelig ikke værd at inddrage den i den aktuelle debat.

Addi Andersen (CD):

Det har vakt en del røre og vrede i nogle kommuner, at dette lovforslag er blevet fremsat. Men der er grund til at takke den overvejende del af de danske kommuner, fordi de forstår, at de er en del af det danske samfund og derfor ikke finder det unaturligt, at de skal være med til at rette Danmarks økonomi op.

Mange kommuner har efterlevet regeringens henstilling om at bevare et uændret aktivitetsniveau ved uændret skat. Det har mange steder givet en stigning i kommunernes indtægter, som det var vanskeligt at forudse.

Regeringen har bestræbt sig på at tage videst muligt hensyn til de kommuner, der uforskyldt er vanskeligt stillet eller kan kom-

[Addi Andersen]

me ud for uforudsete problemer, bl.a. ved at forøge puljen for tilskud til disse kommuner.

Hr. Henning Rasmussen påpeger de ulemper, forslaget indebærer for kommunernes budgetlægning. Vi har før i kommunerne været ude for at skulle foretage ændringer i de kommunale budgetter i sidste øjeblik. Det er irriterende, men det klarer vi nok også denne gang.

Alt i alt mener vi i CD, at lovforslaget fra indenrigsministeren er godt, og vi vil følge den videre behandling med velvilje.

Lenger (VS):

Jeg vil gerne starte med at sige lidt om lovforslag nr. L 81, selv om det ikke har været så meget inde i debatten.

Det går ud på, at man ændrer vægtningen af forskellige kriterier, sådan at der lægges større vægt på kriteriet børn af enlige forsørgere og mindre vægt på det, der hedder andel af samlede antal sengedage. Det, forslaget derfor går ud på, er, at der sker en omfordeling internt blandt amtskommunerne. Nu kan vi godt tvivle på, om antallet af enlige med børn faktisk er et dækkende udtryk for det, man kalder belastningen af børn og unge, der har ophold uden for eget hjem, men lad det nu ligge. Vi er meget skeptiske over for lovforslag nr. L 81, fordi den kompensation, som amtskommunerne burde have for en tidligere lovændring, der er foretaget, jo ikke kommer på denne måde ved at flytte rundt internt.

Den anden del af lovforslaget, der drejer sig om hovedstadsudligningen, lyder selvfølgelig meget fornuftig umiddelbart, men vi er skeptiske også over for den, for som vi tidligere har sagt, mener vi ikke, at Københavns kommunes økonomiske problemer skal løses ved, at andre kommer til at mangle, og det er jo det, den anden del går ud på.

Hvad angår den særlige beregning af folketallet i forbindelse med bistandslovens § 11, er det nok den del af lovforslag nr. L 81, som vi er mest positive over for, under forudsætning af at det bliver præciseret, at de pågældende har folkeregisteradresse og har rettigheder i opholdskommunen, ligesom det jo også er opholdskommunen, der fastlægger det sociale niveau med efterfølgende refusion hos den retmæssige betalingskommune.

Vi er overvejende imod lovforslag nr. L 81, men forslaget hidser os dog ikke så meget op som lovforslag nr. L 82. Ministeren bygger det op på to gamle krikker. Den første krikke er den, der hedder »uændret aktivitetsniveau ved uændret skat«. Vi har hørt det så mange gange. Først var det kommunerne hver for sig, der skulle kunne have uændret aktivitetsniveau ved uændret skat. Så blev det »både og«, og da det så begyndte at forpligte i forhold til Københavns kommune, blev det til et »under ét«. Nu var det ikke den enkelte kommune, der skulle kunne have uændret aktivitetsniveau ved uændret skat, nu var det kommunerne under ét, og dér står vi så nu.

Så trækker ministeren den gamle krikke nr. 2 frem af stalden, nemlig den med, at udgiftsniveauet i 1983 er blevet lavere end ventet, og, som det hedder i bemærkningerne, »ikke mindst som følge af genopretningspolitikken«. Nej, grunden til, at udgifterne i kommunerne er blevet mindre i 1983, er, at de faktisk har tilpasset sig det indtægtsniveau, de kunne forvente, og har lavet deciderede nedskæringer og udskydelser af helt fornuftige foranstaltninger. Det illustreres da også yderligere af, at likviditeten i kommunerne under ét ved udgangen af 1983 ikke var større, end den var ved udgangen af 1978. Så passer det meget dårligt, at ministeren kommer her og siger: »ikke mindst som følge af regeringens genopretningspolitik«.

Lovforslaget indeholder også en regel om, at der skal ske en endelig regulering af bloktilskuddene i løbet af 1986. Det ser selvfølgelig umiddelbart tilforladeligt ud, men når grundlaget for hele dette indgreb er tilfældigt og vilkårligt, bliver det, der kunne se ud som en retfærdighed, i virkeligheden til noget, der skaber usikkerhed om de økonomiske rammer, ikke blot for 1986, men også for 1985. Det kan kommunerne ikke leve med. Det er jo ikke bare den økonomiske planlægning, der slås i stykker på denne måde; det er også den fysiske planlægning, skoleplanlægningen og trafikplanlægningen i de enkelte kommuner, for de ved ikke, hvad de har at gøre med, når man vil lave indgrebet på den måde, at der skal ske en eller anden nærmere defineret regulering på et tidspunkt i 1986, endda med tilbagevirkende kraft. Man er nødt til at vise meget stor forsigtighed i planlægningen i 1985, og det er man også for

[Lønger]

1986s vedkommende, og derfor er det ikke bare den økonomiske planlægning, men al planlægning i kommunerne, som bliver slået i stykker, fordi man har valgt denne model.

Det nytter ikke meget, at man taler om udsættelse for kommuner med ringere likviditet. Hr. Henning Rasmussen har beskrevet det ganske glimrende. Indholdet i det er, at kommunerne ikke bliver spor rigere af det. Det vil tværtimod betyde, at den vilkårlighed, der ligger over hele dette indgreb – ja, man kunne have trukket lod, og det kunne have givet større retfærdighed – alt i alt vil betyde, at man vil få planlægningen slået i stykker.

Så er der forudsætningen for opgørelsen; den fylder kun 1½ linje, og det er jeg egentlig meget skuffet over. Det er en forudsætning for opgørelsen, at nettolånoptagelsen og likviditetsforbruget er nul. Men det er jo heller ikke tilfældet. Ministeren begrundet ikke, hvorfor det lige præcis skulle være nul. Det ville være underligt, hvis det var nul, men der er meget, der tyder på, at det faktisk ikke er nul, bl.a. på grund af at ofte meget fornuftige foranstaltninger kan ligge uden for lånerrammerne, og det ved vi; dem er der en stigende anvendelse af i kommunerne. Det ville være mere underligt, hvis det var nul, end at det ikke er nul, og det er en grundlæggende forudsætning i hele dette indgreb, som ikke kan begrundes og ikke er begrundet på nogen som helst måde.

I den opgørelse, man har lavet over det, man kalder kommunernes konjunkturbestemte overskud i 1985, optræder der selvfølgelig to tal, nogle indtægter og nogle udgifter. De er ganske fiktive, men det skal jeg vende tilbage til. Først vil jeg sige om lige præcis én af opgørelserne, nemlig den, der hedder kommunernes budgetterede afgiftspligtige grundværdier ganget med grundskyldpromillen i 1984 samt de skønnede øvrige ejendomsskatter, at de fleste kommuner har sat grundskyldpromillen ned i 1985, nogle for helt at neutralisere de nye vurderinger, andre for at mildne dem for ejerboligerne, især parcelhusene. Det kan man mene om, hvad man vil, men det har man typisk gjort. Det er de færreste, der har holdt den samme grundskyldpromille, og de, der altså har sat grundskyldpromillen ned, kommer nu af med nogle penge til staten, som de aldrig har fået. Beregningsmetoden betyder, at de fleste

kommuner skal af med nogle penge, som de aldrig har set skyggen af. De to tal, der optræder i opgørelsen, de 107,8 mia kr. i indtægter og de 103,3 mia kr. i udgifter, og hvoraf forskellen på 4,5 mia kr. opstår, er penge, der ikke eksisterer nogen steder i virkelighedens verden. De er fiktive, og de er beregnet ud fra teoretisk hjernesvind, der intet har at gøre med det, der faktisk er vedtaget som budgetter, og det, der vil komme til at eksistere som regnskaber. De er lavet på et helt teoretisk grundlag. Men nu skal de altså inddrages.

Derfor er kommunerne selvfølgelig nødt til at tage bestik af situationen. De er nødt til at ændre udgiftsniveauet allerede for 1985s vedkommende, men også for 1986s vedkommende, ikke mindst fordi de ikke ved, hvad det faktisk er, der venter dem lige om hjørnet. De er nødt til at udvise en betydelig større forsigtighed. Dermed bryder ministeren på denne måde med den første af de gamle krikker, nemlig den med den uændrede aktivitet ved den uændrede skatteprocent, for kommunerne er nødt til at sætte aktiviteten ned på grund af de usikre tider, der ligger forude. Det er for kommunernes vedkommende som at spille med blind makker.

Vi kan selvfølgelig sætte tingene lidt i relief uden at gå ind i de enkelte kommuner, men netop at hente 4 mill. kr. i Tornved kommune forekommer grotesk og da i særdeleshed, når man har valgt en beregningsmetode, der indebærer, at hvis Tornved kommune ikke havde gennemført de foranstaltninger, som man gjorde for et par år siden, og hvor man blev tvunget af indenrigsministeren, så skulle man ikke have betalt.

Det, der er pakket ind her, er noget helt fiktivt, nogle tal, der ikke eksisterer i nogen virkelighed, men som alligevel skal bruges til at overføre 4,5 mia kr. Man fristes til at bruge ordet »fup«, men det er i hvert fald helt tilfældigt og helt vilkårligt, og der ville have været større retfærdighed i at trække lod mellem de enkelte kommuner om, hvad de faktisk skulle betale. Det er forudsætninger, der ikke holder, forudsætninger om nettolånoptagning, om forbrug af kassebeholdningen, forudsætninger om, at alle kommuner er ens. Alle disse forudsætninger holder ikke i hele dette regnestykke.

Men det får konsekvenser for serviceniveauet. Det vil skabe usikkerhed i hele 2 år:

[Lønger]

kommuner, der er nødt til hurtigt at mindske driftsomkostningerne – de kan nemlig påvirkes på kort sigt. Og så er de nødt til for 1986s vedkommende at mindske anlægsudgifterne – det kan man nemlig godt nå – for de ved ikke, hvad der sker. Det er den konsekvens, som kommunerne bliver nødt til at tage af den økonomiske nødvendighed, regeringen skaber med dette her – og det på trods af udskydelser år efter år af meget vigtige anlægsarbejder, som der er behov for rundt omkring i kommunerne, og som man har udskudt til bedre tider. Det, man anede som et lys forude, i det mindste med et sikkert budgetterings- og planlægningsgrundlag, får regeringen ganske slået i stykker ved dette indgreb, der endnu en gang betyder, at kommunerne vil være nødt til at ændre midt i et budget, der allerede er vedtaget.

På kort sigt vil man skære ned i servicen. På længere sigt er man nødt til at skære ned i anlægsudgifterne, også mere, end det måske senere vil vise sig var nødvendigt, men alene på grund af usikkerheden omkring dette her. Det er for kommunernes vedkommende som at spille med blind makker, og vi kan ikke anbefale ministerens lovforslag.

Steffensen (KrF):

Alle ved, at en væsentlig opgave for denne regering er at få styr på landets økonomi. Alle ved også, at det er ikke muligt, hvis man ikke har styr på og kontrol med de mange midler, der fordeles, og som administreres af kommuner og amtskommuner. Det er da også glædeligt at bemærke, at der er stor forståelse for det i kommunale kredse, om end der naturligvis kan være en forskellig opfattelse af, hvordan man nu gør det bedst og mest retfærdigt.

Men i princippet er der også forståelse for, at det beløb, som ministeren har nævnt i sit lovforslag nr. L 82, de 4,5 mia kr., er et beløb, som i hvert fald på en eller anden måde må, skal vi sige styres af regeringens politik sat i relation til de ønsker, kommunen selv måtte have.

Ministeren siger i sin fremsættelsestale, at tilskudsreduktionen vil ske ved en a conto-nedsættelse i 1985, og at der endvidere påbegyndes forhandlinger med kommunerne med hensyn til en varig konjunkturregulering af kommunernes økonomi for 1986 og frem-

over. Jeg synes, det er meget væsentligt, at ministeren understreger dette, for såvel ministeren som alle andre ved jo, at de løsninger, som skal findes, nødvendigvis må findes i fællesskab, men det er og bliver landets regering, der har ansvaret for den samlede økonomi i dette land.

Derfor er kristeligt folkeparti enig med ministeren i udspillet omkring dette her, og vi er enige i, at det, der er lagt frem for 1985, er en nødvendig ting, også når det er således, at kommunerne heller ikke er uforstående over for problemerne. Her vil jeg godt sige, at de 2 pct.s garanti er noget ganske værdifuldt, for det betyder, at der ikke er nogen kommuner, der kommer urimeligt i klemme i 1985.

Så tror vi også, der er god mulighed for at finde en varig løsning med kommunerne om, hvordan vi bedst får det gjort fremover i tiden, der kommer efter 1985. For den varige konjunkturregulering er måske, når det kommer til stykket, det allervigtigste i lovforslaget, og her synes jeg det er løfterigt, at ministeren i sin fremsættelsestale gør opmærksom på en lang, lang række ting, som nu skal forhandles med kommunerne.

Vi kan støtte ministerens lovforslag, og vi har tiltro til, at det bliver et vigtigt element i regeringens saneringsplan omkring økonomien.

Poulsgaard (FP):

Når kommunerne har for mange penge i kassen, burde løsningen naturligvis være, at de nedsatte deres indkomstskatteprocent, og det ville da være en lykke, hvis vi fik kommuner, som udskrev nul indkomstskat, på samme måde som vi allerede har kommuner uden grundskyld. Det bedste grundlag for finansiering af de kommunale udgifter er behovstilskud fra staten.

Lovforslag nr. L 82 går ud på det stik modsatte. På grund af den slappe politik, regeringen fører, er der underskud, og så vil staten plyndre kommunekasserne for at klare nogle af de mange frådserier, som finanslovsforslaget vrimler med. Vi har nævnt dem utallige gange, kultur, udenrigsbudget, erhvervstilskudsordninger – vi kunne blive ved. Den holdning stemmer fremskridtspartiet imod. Staten skal tvinges til at spare på

[Poulsgaard]

unødvendige udgifter og ikke gå på jagt i borgernes lommer.

Lovforslag nr. L 81 – de hænger jo sammen, de to – går mest ud på at forkæle den kommune i landet, som har mindst forkælelse behov, den i forvejen på alle leder og kanter favoriserede Københavns kommune. Den skal overhovedet intet tilsvare i 1985, og så henviser ministeren til, at inden 1986 har man nok fået en betænkning fra det udvalg, der blev nedsat, for at København også i fremtiden kan have sit sugerør nede i lommerne hos skatteyderne ude omkring i de 270 andre kommuner, hvis grundlæggende forhold er langt værre end Københavns, men hvor man blot ikke har den samme indstilling med at leve i sus og dus på andres bekostning og i det hele taget ikke er i besiddelse af, man kan sige den skamløshed, som præger Københavns kommune med hensyn til at rage til sig.

Af det, jeg har sagt her, må ministeren forstå, at vi kan ikke støtte nogen af lovforslagene.

Erling Olsen (S):

Hvis der ikke sker afgørende ændringer i byrdefordelingen, betyder denne lovgivning, at borgerne i Københavns kommune i 1986 vil få noget, der svarer til en forøgelse af trækprocenterne på mellem 3½ og 4 med den ene begrundelse, at andre kommuner i landet har haft en konjunkturbestemt stigning i deres likviditet. Det har Københavns kommune ikke haft og har ikke kunnet få, fordi Københavns kommune har en anden struktur end resten af kommunerne i landet. Man glemte ved kommunalreformen at få afrundet billedet for København. I København er over halvdelen af boligerne på 2 værelser og derunder. Derfor er det ikke familieboliger, og derfor huser København i særlig grad gamle og omegnens uddannelsessøgende børn, og det giver Københavns kommune nogle ganske særlige økonomiske problemer.

Vi finder, at det er meningsløst at påføre Københavns kommune en gæld på 520 mill. kr. her. Vi vil håbe, at man ved den endelige byrdefordeling virkelig får foretaget nogle radikale ændringer, men vi er meget bange for, at man hænger ændringer i byrdefordelingen op på Amternes og Kommunernes Forskningsinstituts undersøgelser, for disse

undersøgelser tager sigte på en byrdefordeling, der kan ændre forholdene sådan som de var, før man kom med ekstraskatten, og ikke på at lindre på denne ekstraskat. Vi frygter meget, at man i forbindelse med overgang fra refusionsordninger til bloktilskud kan påføre Københavns kommune ekstra belastning.

Men det korte af det lange er, at vi mener, at man overhovedet ikke bør påføre København den gæld, der foreløbig er sat til omkring 520 mill. kr. ved udgangen af 1985 eller svarende til to skattepoints, og at man bør foretage en meget radikal ændring af byrdefordelingen og så sige, at det, der kommer fra AKF, er noget, man skulle have for at rette op på forholdene inden de 520 mill. kr. og ikke efter. Vi er meget nervøse for overgangen fra refusionsordninger til bloktilskud. Vi har set, at den konservative borgmester i København har fremført synspunkter af denne art. Vi kunne ønske os, at man også i regeringspartierne ville lytte til ham.

Stavad (S):

Ministerens lovforslag cementerer ulighederne imellem kommunerne og fortsætter ministerens centraliseringslinje, alt imens ministeren fortsætter med at tale om frikommuner og det nære samfund. Det, der er lagt op til her, er, ud over de urimeligheder, som allerede har været påpeget, også en straffeekspedition imod de kommuner, som ikke til punkt og prikke har fulgt ministerens henstillinger. Jeg vil gerne citere fra en ret upåagtet udtalelse af finansministeren på det konservative landsrådsmøde, som var at læse i Aalborg Stiftstidende søndag den 4. november 1984, hvor finansminister Palle Simonsen siger:

»Finansminister Palle Simonsen betegnede amter og kommuner som meget ansvarsbevidste partnere i de forgangne to år, men nu er det begyndt at knibe lidt. Kommuner, der har overholdt pålægget om uændret udgiftsniveau, rammes ikke, når regeringen vil inddrage en del af kommunernes kassebeholdninger.

Men de, der nedsætter skatten eller øger udgifterne, vil få problemer, og det er faktisk også meningen.«

Om det første i citatet, hvor ministeren siger, at de kommuner, der har fulgt henstil-

[Stavad]

lingen, ikke får problemer, mener jeg, at det allerede er dokumenteret, at det ikke er en rigtig påstand. Men jeg synes nok, at sidste halvdel af citatet er interessant. Ministeren sagde: »Men de, der nedsætter skatten eller øger udgifterne, vil få problemer, og det er faktisk også meningen.« Den udtalelse har jo været fremme tidligere. Det er en udtalelse, som var citeret i Politiken, hvis jeg husker rigtigt, den 8. oktober 1984, hvor den senere blev dementeret først af indenrigsministeren og senere af finansministeren. Men finansministeren har altså gentaget den på det konservative landsrådsmøde den 3. november, citeret i Aalborg Stiftstidende den 4. november 1984.

Der er 11 nordjyske kommuner ud af 26, som kommer på ministerens gældsliste, som altså vil starte budgetlægningen for 1986 med et skyldigt beløb til staten. Jeg vil gerne drage en af kommunerne frem, som jeg mener kan illustrere, hvad det er, vi står over for her, nemlig Dronninglund kommune, som i 1984 har Danmarksrekord i skatteprocent blandt primærkommunerne, nemlig 22,5 pct. På trods af ministerens henstilling og på trods af, at der sidder en venstreborgmester, og at det er en venstreledet kommune, har man tilladt sig at nedsætte skatteprocenten med 0,6 svarende til godt 3 mill. kr., sådan at man i 1985 får en skatteprocent på 21,9, men stadig væk er det Danmarks højeste primærkommuneskatteprocent. Her kommer så ministeren i forhold til den kommune, som er låst fast som kommunen med Danmarks højeste skatteprocent, og siger, at den kommune skal af med ca. 12 mill. kr., og indkræver efter de likviditetsberegninger, der er lavet, de 6 mill. kr. Man starter med en budgetlægning for 1986 med en gæld på 6 mill. kr. og oveni kommer de beløb, som er lovet for 1986. Den kommune, som i 1984 og i 1985 har Danmarks højeste kommuneskatteprocent, skal altså påregne, for at opfylde de krav ministeren stiller, at forhøje skatteprocenten et eller andet sted imellem 2 og 3 pct. og kommer op på noget, der ligger på et sted mellem 24 og 25 pct. for at kunne opfylde betingelserne.

Det, vi er i gang med, er altså, at ministeren vil garantere dem, der har en lav skatteprocent, at de fremover skal have en lav skatteprocent, mens de kommuner, som har en høj skatteprocent, skal tvinges til at fort-

sætte med et højt niveau. Altså de uligheder, som vi har i dag, bliver cementeret, vil fortsætte. Derfor mener jeg, vi med god ret kan sige, at den centraliseringslinje, som ministeren hidtil har kørt, fortsætter ministeren med dette her. Der sendes nogle direktiver, nogle henstillinger, og hvis ikke man følger dem til punkt og prikke, kommer ministeren med sin straffeekspedition. Samtidig tager ministeren kommunalbestyrelsesmedlemmerne som gidsler for sin politik, og ministeren indkasserer gevinsten. Kommunalbestyrelserne må så gå ud og tage det slagsmål, som ministeren ikke selv tør tage.

Derfor håber jeg, at det radikale venstre, som er kommet i forhold til statsskattemodelen, også her vil besinde sig og finde ud af, at det er uholdbart, at man fratager kommunerne selvstyret på den måde, som man er i gang med her. Jeg har opgivet håbet i forhold til ministeren, selv om ministeren fortsat ved festlige lejligheder taler om det nære samfund og om nærdemokrati.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Det er næsten synd, at hr. Stavad ikke er eneordfører for socialdemokratiet med det engagement, han lægger for dagen, men jeg skal komme tilbage til de synspunkter med nogle enkelte bemærkninger.

Se, når regeringen i dag lægger disse lovforslag frem, er det i konsekvens af, at den økonomiske genopretning faktisk er slået stærkt igennem i kommunerne. Kommunerne har udvist, som det også har været sagt her, en overordentlig god sparevilje siden 1982. Omstillingerne er slået igennem, og vi kan alene af tallene fra regnskabet for 1983 se, hvordan kommunerne har gjort sig umage med den opgave og med den ændrede situation, vi står over for. Jeg håber, at regnskabs-tallene for 1984 vil vise nøjagtig det samme.

Nu er det imidlertid fantastisk vigtigt, at kommunerne holder fast og ikke måske tænker: åh, nu har vi strammet ind i nogle år, mon ikke vi kunne slippe en lille smule nemmere nu? Det er meget nødvendigt, at vi holder fast i, at det, der er den langsigtede planlægning, netop er den sætning, som hr. Lenger også havde bidt så grundigt mærke i, nemlig uændret aktivitetsniveau ved uændret skat. Hvis vi ikke holder fast nu, hvis kommunerne ikke holder fast nu, vil det betyde, at alt

[Indenrigsministeren]

det arbejde, der har været gjort, i virkeligheden har været spildt, og det ville jo være synd.

Men ud over den store omstillingsvilje og sparevilje, som kommunerne har lagt for dagen, har kommunerne også fået voldsomt stigende skatteindtægter, ligesom renteindtægterne har givet den konjunkturgevinst, som vi i dag taler om, nemlig mindst 4,5 mia kr. for 1985.

Jeg vil godt sige om det udtryk, som har været brugt mange gange om, at regeringen opsuger penge fra kommunerne, at der, som hr. Svend Erik Hovmand også var inde på, er tale om, at regeringen hvert år udbetaler over 24 mia kr. til kommunerne i statstilskud. Det er penge, som hr. Svend Erik Hovmand nævnte regeringen skal låne og betale dyre renter af. Disse penge udbetales så til kommunerne, som til uændret aktivitetsniveau ved uændret skat kan klare sig for deres egne skatter plus et mindre statstilskud. Men de får altså ikke desto mindre det store statstilskud og øger dermed deres likvide beholdninger med penge, som staten står og mangler, hvilket øger vores nationaløkonomiske problemer. Det kan være, det er indviklet, men så er det måske trods alt så enkelt. Der er altså ikke tale om, at pengene suges op af kommunernes kasser. Der er tale om, at der udbetales mindre i statstilskud.

Jeg skal sige en række ting til hr. Henning Rasmussen. Hr. Henning Rasmussen gjorde indsigelse over, at budgetterne er lagt. Ja men jeg er sandelig også ked af, at det på et tidspunkt, hvor budgetterne er lagt, er nødvendigt at gå ind med en sådan beskæring for 1985, som der her er tale om. Men sandheden er i virkeligheden den utrolig positive, når vi nu ser på det på den måde, at udviklingen økonomisk set er gået så voldsom stærkt, siden regeringen forhandlede med de kommunale organisationer i foråret. Det betyder, at vi efter tredje kvartal i år sidder med en likvid beholdning på 17-18 mia kr. i kommunerne, og vi har endnu ikke fået de sidste likviditetsbeholdninger for det sidste kvartal.

Vi skal også lægge mærke til, at overskudene for 1983 og 1984, hvor der også var tale om konjunkturbestemte overskud, ikke røres. Dette er kun en ordning for 1985 og fremefter. Men jeg deler hr. Henning Rasmussens

tristhed over, at det er nødvendigt af arbejdsmæssige grunde at gå ind på dette tidspunkt.

På den anden side kan vi sige, at det er vanskeligt for regeringen at gøre andet, netop fordi udviklingen går så stærkt, og fordi der navnlig efter juli, hvor vi har talt meget om julicirkulæret, har vist sig et så kraftigt opsving i kommunerne, som tilfældet er. Når vi så laver en ordning på et tidspunkt, hvor budgetterne er lagt, har det været magtpåliggende for os at sørge for, at det i så ringe et omfang som overhovedet muligt skulle blive nødvendigt at ændre på de allerede lagte budgetter, og at de kommuner, som ikke for nærværende har en så stor likvid beholdning, skulle være i stand til, om jeg så må sige, at løbe beløbet op inden 1986.

Med hensyn til den endelige løsning for 1985 og 1986 er det, som det står i bemærkningerne, meget vigtigt at understrege, at vi, efter at dette lovforslag nu er kommet i folketinget, drøfter med de kommunale organisationer, hvordan den endelige ordning for 1985 og 1986 skal se ud.

Hr. Henning Rasmussen siger, at man ikke kan prioritere. Nej, det kan man nok ikke. Det er nok vanskeligt for kommunerne, ligesom det er vanskeligt for alle os andre og vel også for folketinget at prioritere, fordi tingene ændrer sig så voldsom hurtigt i disse år og i virkeligheden vender så voldsom hurtigt økonomisk set. Men det kan vi da på en anden led måske glæde os over. Alligevel vil jeg sige, at det er muligt at lave en langsigtet planlægning, for som det nu har været sagt nogle gange – og det har jeg glædet mig over – målsætningen i kommunerne er »uændret aktivitetsniveau ved uændret skat«. Det er det, man skal lægge langsigtede budgetter efter i kommunerne.

Så var hr. Henning Rasmussen inde på, hvordan det dog ville gå, hvis indtægtsudviklingen nu ikke blev sådan, som regeringen skønnede. Det er jo præcis derfor, at vi i lovgivningen, som hr. Henning Rasmussen husker, under forårets drøftelser fik ind, at der skulle ske en midtvejsregulering af kommunerne, sådan at vi kunne se, om regeringens forudsætninger holdt. Det er netop en sikkerhed for kommunerne for, at de ikke kommer ud i noget, som ingen kan overskue. Derfor tager vi disse midtvejsdrøftelser, hvor der vil være anledning til at regulere, hvis der er noget, der skal reguleres – hvad jeg ikke tror

[Indenrigsministeren]

der bliver, men det er en helt anden sag. Der er en sådan mulighed. Det har vi netop lagt vægt på at betone over for de kommunale organisationer, og det mener jeg så sikrer, at hr. Henning Rasmussen ikke behøver at blive bekymret.

Når 1983-budgetterne plus 5 pct. er blevet anvendt til udregningen af beløbet, er det ganske simpelt, fordi regnskabet 1983 udviste en voldsom stor besparelse i forhold til budget 1984. Det er derfor, det ville være aldeles urealistisk at bruge budgettet for 1984 som udgangspunkt for en konjunkturregulering.

Hr. Henning Rasmussen lod, som om der var noget hemmelighedskræmmeri i lovforslaget. Det har jeg vanskeligt ved at se at der er. Der er vel næppe noget, der har været offentligt debatteret som dette lovforslag. Men skulle der endelig være et eller andet, som ikke rigtig er kommet frem, eller som hr. Henning Rasmussen i hvert fald ikke rigtig har lagt mærke til, er der da al mulig grund til under udvalgsarbejdet og i de spørgsmål, der måtte komme, at stille spørgsmål og dermed få det uddybet. Det har bestemt ikke været min hensigt at have noget hemmelighedskræmmeri.

De kommuner, der skal betale i 1986, var jeg inde på før, får lejlighed til at lægge an til betalingen. Hr. Henning Rasmussen gjorde nogle bemærkninger til forskellige ordførere om, at de kom til at skyldes. Det kan man i og for sig godt sige, for hvis vi skulle have taget det som en ren bloktilskudsbeskæring i 1985, skulle disse kommuner have indbetalt beløbet i 1985. Men netop for at de ikke skulle begynde at rykke op i deres lagte budgetter, har vi vist det hensyn, at vi har lagt denne 2 pct.s grænse, således at de kommuner, der har en så lav likviditet på nuværende tidspunkt, må have tid til at omstille sig og blive klar over, hvad det egentlig er, de skal betale i 1986, altså får en henstand. Det synes jeg faktisk var et hensyn at tage til disse kommuner, også når det tages i betragtning – og det vil jeg godt sige herfra – at ikke alle de kommuner, der er nævnt som kommuner med en lille likviditet, er kommuner, som er aldeles fattige; men der kan være grunde til, at de i dag ikke har en god likviditet, f.eks. at de har haft et øget forbrug.

Det giver mig anledning til at sige, at nogle siger – det sagde hr. Henning Rasmussen også – at der er så voldsomme forskelle fra

kommune til kommune. Det er selvfølgelig altid vanskeligheden ved at lave en ordning som denne her, og hr. Henning Rasmussen ved også udmærket godt, at det er så voldsomt svært at være helt retfærdig. Det vil næsten være umuligt at være det, men vi har bestræbt os på i så høj grad som overhovedet muligt at være netop retfærdige. Det er da også tilfældet, for vi tager ikke særlig fra de svage, sådan som det blev sagt fra den socialdemokratiske ordfører. Der er netop her tale om en bloktilskudsbeskæring efter skattegrundlag, og det skulle jo netop indicere, at de svageste fik det på så lempelig en måde som overhovedet muligt. Da vi samtidig har indbygget denne 2 pct.s regel med henstandsordningen, mener jeg faktisk, vi har taget så meget hensyn, som vi på nogen måde kunne. Som det også står i lovforslaget, er der desuden ud over de 104 mill. kr. til særlig vanskeligt stillede kommuner i de sidste forhandlinger lagt 50 mill. kr. oveni for kommuner, der måtte få ganske særlige problemer.

Med hensyn til Københavns situation er der ikke så meget at drøfte nu, fordi det jo, som det står i bemærkningerne, er en af de ting, som vil indgå i forårets og vinterens drøftelser, lige så snart vi kender AKF-undersøgelsen.

Jeg skal sige til hr. Erling Olsen, at vi ikke kan vide, hvad AKF-undersøgelsen kommer til at vise, men den vil da i hvert tilfælde danne grundlag for de drøftelser, vi skal føre, når undersøgelsen foreligger omkring 1. januar eller 1. februar, og jeg håber, at den vil danne et udmærket grundlag for drøftelserne, og der vil så være lejlighed til at tage nogle af de synspunkter med, som hr. Erling Olsen også fremhævede, og som også er fremhævet fra Københavns kommunes side.

Endelig skal jeg sige til hr. Henning Rasmussen, at det blev sagt, at vi har lagt et ultimativt forslag frem for de kommunale organisationer. Det er ikke rigtigt. Vi har haft ganske mange drøftelser med de kommunale organisationer, også forud for kommune-kontaktudvalgs mødet. Vi lagde megen vægt på, at det skulle være åbne forhandlinger, og man havde al mulig anledning til at præge disse forhandlinger. Men det er jo sådan i denne slags sager – og det ved hr. Henning Rasmussen og alle vi andre også – at kommunerne, som det er blevet sagt, er så for-

[Indenrigsministeren]

skellige. Mange af dem har stor forståelse for det indgreb, som sker her, men det ville være plat umuligt for dem at blive enige om, på hvilken måde det skal ske, fordi deres forhold er forskellige. Derfor sagde kommunerne på et meget tidligt tidspunkt, at de afstod fra en sådan drøftelse, men at folketinget måtte afgøre sagen. Mange af kommunerne er altså enige med regeringen i nødvendigheden af denne lovgivning, men måden vil man gerne lade folketinget tage ansvaret for, og det forstår jeg godt. Det kunne give alt for store vanskeligheder for de kommunale organisationer at holde sammen om en samlet indstilling, hvis det overhovedet kunne lade sig gøre. Det er i øvrigt en stilling, som hr. Henning Rasmussen ved at de kommunale organisationer også i tidligere år har taget til disse fordelingspørgsmål.

Jeg skal sige tak til fru Karen Højte Jensen og hr. Svend Erik Hovmand for tilslutningen til begge lovforslag.

Jeg skal sige til hr. Agerschou, at jeg ikke kan forstå den megen tale om, at det skulle betyde en begrænsning af det kommunale selvstyre, medmindre det er et spørgsmål om politisk demagogi – hvad det selvfølgelig også er. Der er tale om at mindske de finansielle rammer. Kommunerne har mulighed for at holde uændret aktivitetsniveau og uændret skat og har endda under ét likvide beholdninger tilovers. Desuden har kommunerne ansvar for 60 pct. af de økonomiske midler her i landet. Det kan man vist ikke kalde at ødelægge det kommunale selvstyre, navnlig ikke når man også har et forslag kørende om frikommuner, som netop skulle øge det kommunale selvstyre inden for de økonomiske rammer, som vi nu for tiden kan tillade os.

Jeg vil nok have lov til at sige til hr. Agerschou, at det var dog en utrolig opfordring, hr. Agerschou kom med til kommunerne om at gemme deres penge eller gøre andet. Det er i virkeligheden at være urimelig over for de kommunalbestyrelsesmedlemmer, som giver udtryk for, at de godt forstår, at kommunernes økonomi og statens økonomi hænger sammen, og at også kommunerne må bidrage til landets økonomiske genopretning. Det er jo ikke nogen børnehæve, det her drejer sig om. Det er faktisk vores alle sammens økonomi.

Jeg vil godt have lov til herfra at sige tak til hr. Ole Vig Jensen for samarbejdet om

dette lovforslag. Jeg synes, som hr. Ole Vig Jensen sagde, at der med dette lovforslag er lagt en væsentlig brik for en videre genopretning af vores økonomiske situation, sådan at vi kan komme ud af de økonomiske problemer, vi har. Jeg takker for, at de radikale også denne gang tog medansvar for denne måde at få ordnet de overordnede samfundsøkonomiske forhold på.

Hr. Ole Vig Jensen sagde også, at kommunerne er forskellige. Det er jo et problem, at vi i videst muligt omfang skal tage hensyn til dette, som også hr. Ole Vig Jensen var inde på, og det er noget af det, som vi har drøftet meget med de radikale under disse forhandlinger. Vi er enige om, at det er meget svært at finde en ug-løsning, men vi er også enige om, at vi for 1986 vil prøve at gøre os umage for at nærme os noget, der ligner en ug-løsning. Men vi ved alle sammen herinde, hvor usædvanlig vanskeligt det er, og at vi derfor skal lægge os voldsomt i selen.

Som det fremgår af bemærkningerne, vil disse drøftelser starte med det samme, sådan at vi tager drøftelser med de kommunale organisationer og derefter kan drøfte det også med baggrund i AKF-undersøgelsen om København plus de forslag til ændrede kriterier, som er nævnt i lovforslaget. Det hele skal, om jeg så må sige, koges sammen til nogle lovforslag i foråret. Hvis man ønsker, at kommunerne skal have tidlig besked – og det er jeg meget enig i, for det er nogle store ting, og vi kunne da have ønsket os, at vi måske allerede for 1985 kunne have klaret det meste af det, men det kunne vi altså ikke – men hvis man ønsker, at kommunerne skal have tidlig besked, så kan vi måske appellere til folketingets partier om at hjælpe med til, at de får det, for det er i virkeligheden et spørgsmål om, at vi er dygtige nok til at blive så hurtigt færdige med tingene som overhovedet muligt.

Jeg er meget glad for hr. Ole Vig Jensens udtalelser om, at amter, kommuner og stat har en fælles interesse i samfundets økonomi. Jeg synes, det er vigtigt at blive ved at understrege det, og det glæder mig også, at mange af kommunalfolkene jo, til trods for hvad der en gang imellem siges ud ad vinduerne, i virkeligheden, når det kommer til stykket, også mener, at det er sådan. Der har faktisk været mange dommedagsprædikener om disse bloktilskudsbeskæringer i de foregående

[Indenrigsministeren]

år, men faktum er, at de bloktilskudsbeskæring, der er foretaget, har været stærkt medvirkende til at rette op på landets økonomi, således at der er kommet gang i hjulene igen, hvilket igen giver sig udslag i den gunstige udvikling i kommunernes økonomi, som danner basis for den konjunkturudligning, som vi skal drøfte i år og de næste år. Sådan hænger tingene jo sammen, og det ved vi alle sammen godt. At vi så i politisk sammenhæng måske bruger nogle andre ord, er en anden sag, men det gør det måske ikke mindre rimeligt.

Fru Addi Andersen vil jeg gerne sige tak for tilslutningen til lovforslagene.

Så skal jeg henvende mig til hr. Lenger, som siger, at ministeren trækker to gamle krikker frem af stalden, og det kan jeg ikke lade være at give en bemærkning med på vejen. Jeg er frygtelig glad for, som jeg allerede har sagt, at hr. Lenger har hørt den sætning med uændret aktivitetsniveau og uændret skat, for det er nemlig en sætning, som hr. Lenger kommer til at høre igen og igen i de kommende år. Det er en sætning, der er vigtig at huske.

Men den er også vigtig at huske for hr. Lenger, når han senere i sit indlæg taler om nedskæringer, for det er der ikke tale om for kommunerne under ét. Og i den forbindelse forstod jeg slet ikke bemærkningen om, at den ene gang var det ene, og den anden gang var det andet, og så var det endelig til sidst kommunerne under ét. Det har jo altid været kommunerne under ét. Det er plat umuligt at lave en ordning, der ikke er for kommunerne under ét, for modsætningen hertil skulle så være, at man skulle gå ind og detailstyre kommune for kommune. Det kan ikke lade sig gøre. Så kunne I i virkeligheden komme og tale om, at man begrænsede det kommunale selvstyre, hr. Lenger, og hr. Agerschou tror jeg også det var der var inde på det synspunkt. Det er det, der er alternativet til at tage kommunerne under ét. Jeg er meget vel klar over, at der er problemer i at tage dem under ét, fordi der så vil være skævheder nogle steder, men alternativet – det må hr. Lenger vist give mig ret i – er overordentlig meget værre.

Så siger hr. Lenger, at der skal forsigtighed til i planlægningen. Det vil jeg gerne give min fulde tilslutning til. Der er megen planlægning, der i disse år skal ændres. Der

skal ændres på den økonomiske planlægning, fordi der ikke er de økonomiske ressourcer, som man gerne ville bruge; man vil måske gerne gå ud over dette med uændret aktivitetsniveau, uændret service, men det er der ikke midler til i landet som helhed. Der skal også ændres på planlægningen på ældreområdet, fordi der bliver flere ældre mennesker; det giver sig selv. Der skal ændres på skoleplanlægningen, som hr. Lenger var inde på. Naturligvis skal der det, fordi der er færre børn, og pengene fra børneområdet skal flyttes hen til andre områder. Det er netop derfor, sætningen hedder »uændret aktivitetsniveau«. Det hedder ikke uændret aktivitet, men uændret aktivitetsniveau, fordi der skal være mulighed for at flytte om på ressourcerne.

Til hr. Steffensen skal jeg sige tak for tilslutningen til lovforslagene. Jeg er meget enig med hr. Steffensen i den udtalelse, at det er meget vigtigt, at kommunerne går ind i en drøftelse af disse ting og søger – så langt de overhovedet føler at være med, af de grunde, jeg nævnte før – at præge de løsninger, som vi lægger frem. Det har jeg sagt igen og igen til de kommunale organisationer og til kommunerne, og jeg vil gerne benytte lejligheden til her igen at understrege, at sådan er det.

Jeg tror, det er meget vigtigt for os alle sammen, at de kommunale organisationer går ind og præger dette. Men jeg vil også sige til kommunerne, at så er det sandelig også nødvendigt, at de bakker deres kommunale organisationer op i de beslutninger eller de forhandlinger, som de går ind i, og ikke undergraver de forhandlinger eller de resultater, som de opnår med regeringen, for dermed har man altså lagt gift for disse forhandlinger.

Jeg er også enig med hr. Steffensen i, at lovforslagene naturligvis er et vigtigt element i regeringens økonomiske politik.

Så skal jeg endelig sige til hr. Stavvad, at det var jo et rigtig nordjysk indlæg. Jeg kan godt forstå, at de forskellige folketingsmedlemmer føler anledning til at fortælle noget om hver deres område. Det føler jeg ikke rigtig er min opgave. Men jeg vil godt sige noget principielt om det. Det vil nemlig være sådan, når vi taler om landet under ét, at nogle kommuner vil være i stand til at sætte skatten ned og aktiviteten ned, og andre kan

[Indenrigsministeren]

så sætte aktiviteten op. Men vi bliver nødt til at sige, at det er ligesom nogle vægtskåle, der hænger på en vægt. Vi skal have dette med uændret aktivitetsniveau med uændret skat til at gå op, og det er i virkeligheden en meget svær balancekunst, som altså har kunnet lykkes i hvert fald forrige år. Det er lige knap lykkedes i år, men vi håber, at det kan lade sig gøre.

Når vi siger, at kommunerne ikke må sætte skatten ned, betyder det, at det må de gerne inden for den målsætning, vi har, men så er det til gengæld nødvendigt, at de sparer op på deres budgetter et nøjagtigt tilsvarende beløb, for ellers øger de faktisk aktiviteten, og det altså ikke meningen. Hvis kommuner føler anledning til at være mere, hvad skal vi sige, ekstravagante, må de have tiltro til, at nogle andre kommuner vil være det modsatte, ellers kan vi ikke få målsætningen til at gå op. Og målsætningen er overordentlig vigtig, som hr. Steffensen sagde, for regeringens almindelige økonomiske politik.

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne stille indenrigsministern et spørgsmål, som jeg ikke havde lejlighed til at stille i første omgang. Det lyder: hvad vil regeringen gøre om godt et år, når beskæringen af bloktilskuddene vil komme til at ske så langt, at der bliver kommuner, der ikke længere får en krone i bloktilskud? Vil ministeren da føre sin tankegang videre og lade de kommuner betale bloktilskud til staten, eller vil ministeren derefter nøjes med at beskære bloktilskuddene hos de kommuner, der stadig væk får lidt bloktilskud?

Det lyder som et teoretisk spørgsmål, men det bliver i løbet af halvandet år et aktuelt spørgsmål med de tilkendegivelser, regeringen er kommet med. Derfor er spørgsmålet: forestiller ministeren sig, at der fra de kommuner skal ske en indbetaling netto af bloktilskud til staten?

Når ministeren siger, at den økonomiske genopretning er slået så stærkt igennem i kommunerne, og at det er kommet så pludseligt, at det er nødvendigt i november måned at fremsætte et forslag om at indkræve 4.500 mill. kr. fra kommunerne, gælder det så også de kommuner, hvis indtægtsstigning hos borgerne ligger klart under landsgennemsnittet? Gælder det Københavns kommune, som vi

har været så meget inde på i dag, ikke fordi det er Københavns kommune, men fordi det er en kommune i ganske særlige vanskeligheder? Gælder det også disse kommuner?

Jeg vil godt spørge indenrigsministeren, om hun vil oplyse her over for folketinget, hvad ministeriets beregninger om Københavns kommunes særlige såkaldte konjunkturbetingede overskud viser, hvad indenrigsministeriet har beregnet om Københavns kommunes økonomi i 1985 i forhold til lovforslaget her.

Jeg vil også bede om indenrigsministerens kommentar til min oplysning om, at 2 mill. kr. hentes fra primærkommunerne under henvisning til, at hvis de havde ladet være med at nedsætte deres grundskyldpromiller, havde de haft 200 mill. kr. mere i kassen. Er den oplysning ikke korrekt?

Jeg vil også godt spørge indenrigsministeren, om ikke det er korrekt, at de kommuner, der ikke er i stand til at betale deres gæld til staten i 1985, skønnes at få en gæld på 1.300 mill. kr., som med tillæg af 10 pct. rente er 1.430 mill. kr., som de skal begynde deres budgetlægning for 1986 med.

Og så vil jeg godt spørge indenrigsministeren: hvad er årsagen til, at der ikke i lovforslaget står et ord om, at der er en gæld på 1.300 mill. kr. for 60 navngivne kommuner? Indenrigsministeriet ved, hvilke kommuner der er tale om, hvilke beløb der er tale om, men har ikke fundet, at det skulle oplyses over for folketinget i forbindelse med førstebehandlingen. Det er ganske usædvanligt, at indenrigsministeriets bemærkninger og bilag er så mangelfulde, som de er i dette tilfælde. Hver gang vi har talt om ændringer i bloktilskud eller andet, har der ligget udførlige beskrivelser for hver eneste kommune af de samlede virkninger. Her har vi fået at vide, hvad et antal kommuner skal af med, men vi har ikke fået den oplysning, hvad et antal kommuner ikke er i stand til at betale, og hvem det drejer sig om, og det er en klar mangel ved lovforslaget. Indenrigsministeriet og indenrigsministeren ved det. De kommunale organisationer ved det. Halvdelen af landets kommuner har i forvejen de oplysninger, men folketinget har ikke fået dem ved førstebehandlingen.

Og så vil jeg gerne gentage mit spørgsmål til indenrigsministeren: kan det passe, at man ikke tager særlig hårdt fat ved de svage

[Henning Rasmussen]

kommuner? Er det en korrekt udtalelse, når det er et faktum, at kommuner, der har en skatteindtægtsstigning, der ligger klart under 6 pct., skal betale såkaldt konjunkturgevinst, som om de havde det, de ikke har, nemlig en forventet indtægtsstigning hos skatteyderne på 6 pct.?

Indenrigsministeren kan tale fra nu af og til dommedag om disse ting, men det er fortsat min opfattelse, at når man behandler kommuner, der ikke har en skønnet indtægtsstigning, som om de havde den, og henter penge hos dem, som om de havde en indtægt, de bevisligt ikke har og ikke vil få – og det er de svage kommuner, dem med det lave skattegrundlag – så får de en særlig hård behandling af dette lovforslag. Det gør de, og det kan man ikke tale sig ud af. Derfor har det den samme skævhed som en lang række af de ting, regeringen i øvrigt gør. Man lader især de små betale. Det er det, der sker, også her.

Lenger (VS):

Det kan selvfølgelig godt have undgået min opmærksomhed, men jeg mener ikke, at jeg tidligere har hørt indenrigsministeren ridse betingelserne op for, at kommunerne må have lov at sætte skatten ned, som hun gjorde her i slutningen af sit indlæg. Jeg synes egentlig, at det var meget interessant, for det, ministeren sagde, var, at kommunerne godt måtte sætte skatten ned, hvis de bare opsparede et tilsvarende beløb ved siden af. Det kan formentlig have den logik, at man ikke vil øge omsætningen med det beløb.

Men hvis jeg har forstået ministeren rigtigt, må det betyde, at hvis en kommune vil sætte skatten ned med noget, der svarer til et provenu på måske 10 mill. kr., skal der lægges andre 10 mill. kr. hen under hovedpuden eller på anden måde spares 10 mill. kr. op med det resultat, at det i virkeligheden er 20 mill. kr., der skal findes.

Hvis det er tilfældet, bruger ministeren i virkeligheden de samme penge to gange, og alt efter hvordan man definerer likviditet, og alt efter hvordan kommunerne anbringer deres penge, sker der jo det ved den metode, at kommunerne kan gå hen og få en øget likviditet som følge af den forretning. Jeg vil godt bede ministeren om at forklare, om jeg har forstået rigtigt, hvad det var, hun mente med

betingelsen for, at kommunerne må sætte skatten ned.

Så undrede ministeren sig over, at man ud fra princippet uændret aktivitet med uændret skatteprocent kunne nå frem til at konkludere, at dette indgreb måtte føre til nedskæringer. Det mener jeg at der er to ting der gør.

Den første er den usikkerhed, der opstår, det vil sige, at man simpelt hen er nødt til at sætte et beløb til side, fordi man ikke ved, hvad der venter lige om hjørnet, derved at beløbet jo vil blive reguleret med tilbagevirkende kraft, således at man er nødt til at sikre sig under de økonomiske betingelser. Det er den ene begrundelse for, at det må føre til nedskæringer.

Den anden er, at man henter penge i kommunekasserne, som aldrig har været der, som eksempelvis illustreret ved problemet med grundskyldpromillen. Dertil kommer så hele usikkerheden med hensyn til det, de fiktive tal, de forkerte forudsætninger og alt det dér, men de to ting gør, at man er nødt til at sikre sig lidt ekstra økonomisk allerede i 1985, fordi man ikke ved, hvad der venter lige om hjørnet.

I øvrigt synes jeg, ministeren var noget polemisk med hensyn til min brug af ordet forsigtighed. Ordet forsigtighed var fra min side i denne forbindelse anvendt på den måde, at kommunerne tvinges til at vise forsigtighed, også ud over, hvad der senere måtte vise sig at have været økonomisk nødvendigt. Det, som jeg inderst inde frygter ved den model, som ministeren har valgt, hvor man altså tvinger denne ekstra forsigtighed igennem, der kan vise sig ikke at have været nødvendig, er, at kommunerne så igen får en øget likviditet, en likviditet, der er øget oven i den, der nu i forvejen er øget, og så kan man gøre sig sine tanker om, hvilke fristelser der kunne ligge i en sådan ekstra øget likviditet. Det synes jeg nok der er grund til at frygte.

Der er sagt et par andre ting i debatten, som jeg gerne vil kommentere. Fru Karen Højte Jensen har nævnt, at kommunerne forvalter 2/3 af det offentliges samlede udgifter, og hr. Svend Erik Hovmand, at det var 60 pct. Det er et meget fortegnet tal, hvis man vil bruge det til at illustrere, hvor væsentlig den kommunale sektor er for den offentlige økonomi. Man skal huske, at kommunerne har en lang række lovbundne udgifter. Der

[Lenger]

er endog en lang række områder, hvortil kommunerne bare modtager nogle penge af staten og helt administrativt ekspederer dem videre. Når det drejer sig om, hvor meget kommunen opkræver i skat af de faktiske offentlige udgifter, er vi nede på knap og nap det halve, og når det gælder det, kommunen af sine egne opkrævede skattekrone i virkeligheden selv har politisk indflydelse på lokalt, er det en lille bitte flig af den samlede offentlige udgiftsmængde, som kommunerne faktisk har nogen som helst reel indflydelse på. Derfor synes jeg, det giver et forkert indtryk af kommunernes økonomiske betydning for den samlede økonomiske politik, at man står her og taler om så store tal. Det er ganske få procent, hvor kommunalbestyrelserne har en faktisk indflydelse på det samlede offentlige udgiftsniveau.

Fru Karen Højte Jensen var også inde på, at kommunerne har fået et øget beskatningsgrundlag. Det er selvfølgelig rigtigt, men i den forbindelse må jeg spørge: i forhold til hvad har kommunerne fået et øget beskatningsgrundlag? Det er oprindeligt, også som dette forslag er bygget op, i forhold til budgetteringen for 1983, andet er der ikke i det. Det, der så skete, var, at udgiftsniveauet fandt en balance, der svarede til det beskatningsgrundlag, man havde ventet der var i 1983, men forud var der gået en omstillingsproces også på udgiftsniveauet, som har gjort, at man i virkeligheden bare kører videre med nogle beskårne budgetter.

Til slut vil jeg udtrykke min store undren over, at forligspartner hr. Ole Vig Jensen kan sige fra denne talerstol, at han ikke ved, om det er rigtigt, når hr. Henning Rasmussen nævner et beløb på 1.300 mill. kr., som 60 kommuner vil få i gæld ved begyndelsen af 1986. Jeg undrer mig over, at man kan sige ja til et forlig uden at vide noget om en så væsentlig ting, der vedrører en meget stor del af landets kommuner. Politisk uenig eller ej synes jeg ikke, det giver den bedste tillid til, at dette er gennemarbejdet teknisk og sagligt.

Svend Erik Hoymand (V):

Det er de sidste to indlæg, som kalder mig frem. Først vil jeg gerne kommentere hr. Henning Rasmussens bemærkninger om dette med de 60 kommuner og de 1.300-1.400 mill. kr., som man starter med i minus i

1986. Jeg skal ikke gå ind i beregning af tallene eller kommentere forudsætningerne i det hele taget, kun hæfte mig ved én eneste ting, som jeg synes er væsentlig.

Hvis en kommune har haft et overforbrug, som ligger ud over de henstillinger, alle andre kommuner har rettet sig efter, vil hr. Henning Rasmussen så finde, at det vil være rimeligt, at en sådan kommune slap for at yde et bidrag til fællesskabet, bare fordi den havde brugt den konjunkturgevinst, som den burde have sat til side til dette fællesskab? Der er et bevinget ord, der siger: de gode græd, og de onde lo.

Hr. Lenger har helt ret i, at en meget stor del af de kommunale udgifter er lovbundne. Men den omstændighed kan ikke bortforklare nødvendigheden af, at man også inddrager de godt 60 pct. af samfundøkonomien, som der er tale om her, i de samlede bestræbelser for at rette op på vores fælles økonomi, og det er det, der er tale om. Vi kan ikke sige, at vi overhovedet ikke tager 60 pct. af vores fælles samfundøkonomi med i de fælles bestræbelser, vi må gøre os for at rette op på vores økonomiske uføre.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Det spørgsmål, hr. Svend Erik Hovmand stiller mig, er en karakteristisk »hr. Svend Erik Hovmand-afledningsmanøvre«. Jeg har ikke talt om kommuner, der bevidst har et overforbrug. De kommuner, hvis sag jeg især har talt, er de kommuner, der har et svagt skattegrundlag, og som bliver behandlet af indenrigsministeren, regeringspartierne og det radikale venstre, som om de havde et godt skattegrundlag og en stærk stigning i skatteindtægterne. Jeg på min side vil spørge hr. Svend Erik Hovmand, om det er rimeligt, at en kommune, der har en forventet indtægtsstigning hos borgerne på 3 pct. i stedet for de 6 pct., finansministeren siger, skal behandles, som om de havde de 6 pct.. Skal de ikke have lov til at slippe?

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Det forholder sig ikke sådan, at disse 60 pct., som forvaltes af kommunerne, ikke i forvejen har været inddraget i en eller anden

[Lenger]

procedure, hvor der er sket reguleringer eller nedskæringer. Det er jo allerede sket én gang over en bank i regeringens almindelige nedskæringsræs. Det drejer sig om forskellige egenbetalinger, og det drejer sig om fritidsundervisning, for at nævne nogle eksempler. Først bliver de altså berørt af, at regeringen går i gang med at ændre reglerne generelt, og dernæst fordi de samtidig er så uheldige at tilhøre den del af de offentlige udgifter, der forvaltes af kommunen. Det er nemlig forkert, når hr. Svend Erik Hovmand siger, at disse 60 pct. ville blive holdt udenfor, hvis man ikke tog dem med her.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Det bliver måske for teknisk at komme ind på i detaljer, men jeg vil bare sige til hr. Lenger, at jeg tror, det er klart for enhver, der har fulgt denne debat, at vi er nødsaget til at trække på samme hammel. Det kan ikke klares med, at staten alene begrænser sine udgifter; amter og kommuner må også yde et bidrag, hvis vi skal nå det fælles mål.

Dernæst må jeg sige til hr. Henning Rasmussen, at det svar, hr. Henning Rasmussen gav, var en karakteristisk »Henning Rasmussen-afledningsmanøvre«. Det, jeg spurgte hr. Henning Rasmussen om, var følgende: hvis en kommune havde haft et overforbrug, ville hr. Henning Rasmussen så finde det rimeligt, at denne kommune unddrog sig den opgave, det er at yde et bidrag til fællesskabet?

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg tror ikke, der er nogen, der forestiller sig, at kommuner, der har et overforbrug i forhold til, hvad der er rimeligt, skal have særbehandling.

Men når jeg kalder det en afledningsmanøvre fra hr. Svend Erik Hovmands side, er det, fordi det slet ikke er det, vi har talt om. Indenrigsministeren har selv sagt, at kommunerne stort set har overholdt regeringens henstilling, altså ikke haft noget overforbrug. Det, der skaber problemer for en række kommuner, er derfor, at de ikke har den indtægtsstigning, der indgår i finansministerens og indenrigsministerens beregninger, og som de to ministre, regeringen og folketingsfler-

tallet mener berettiger staten til at hente pengene hos de kommuner, der overhovedet ikke har eller får dem. Det er realiteterne, og derfor er det en afledningsmanøvre og ikke andet at tale om det, der ikke er realiteter, nemlig et konstateret overforbrug i kommunerne.

Stavad (S):

Jeg må for det første konstatere, at jeg ikke fik nogen bemærkninger fra ministeren til finansministerens udtalelser om straffeekspektion over for de kommuner, som ikke havde overholdt regeringens henstillinger. For det andet synes jeg, at ministeren venligt overbærende tog hensyn til, at der var én, der havde en eller anden lille lokal Hassan, som skulle passes fra folketingets talerstol, så man kunne tage hjem og sige: det havde vi taget højde for i det, der er sagt.

Ja men det var ikke det, det gik ud på. Det, det gik ud på, var, at jeg tog udgangspunkt i et konkret eksempel, nemlig den kommune, som i 1984 og i 1985 har den højeste primærkommunale skatteprocent. Der er yderligere 100 kommuner, som har over 19 i skatteprocent, og hvor gennemsnittet er 18,6 pct. Det var på vegne af hele den gruppe af kommuner, jeg gerne ville stille ministeren et konkret spørgsmål.

Ministeren siger, at vi igen og igen i det kommende år ville høre sætningen: uændret aktivitetsniveau og uændret skat. Så er mit spørgsmål: er meldingen til de kommuner, bl.a. den kommune, jeg nævned, som har den højeste kommunalskatteprocent, at alle, der har en høj skatteprocent, i årene fremover skal forvente, at de er ude i en fuldstændig urimelig konkurrence med måske en nabokommune, der har en langt lavere skatteprocent? Vi har en række eksempler på, at man kan spare 10.000–20.000 kr. om året ved at bo i den ene kommune, og hvor det afgørende altså er, om man bor 100 m på den ene side eller den anden side af kommunegrænsen. Er det det, ministeren vil låse fast?

Jeg forstod det sådan, at ministeren sagde, at uændret skatteniveau og uændret aktivitetsniveau er for kommunerne under ét, og at en kommune med høj skatteprocent derfor har mulighed for at få den sænket.

Ja men det passer jo ikke, for ministeren tager i sit lovforslag udgangspunkt i, at en

[Stavad]

kommune opkræver den samme procent i skat i 1985, som den opkræver i 1984, og at den skal indbetale, efter at den har opkrævet uændret skat. Altså, hvis f.eks. Dronninglund kommune nedsætter skatteprocenten med 0,6, betyder det godt 3 mill. kr., men de godt 3 mill. kr., kommunen får ind mindre i skat, skal den også indbetale til ministeren. Derfor må man sige, at selv om der er en anden kommune, der har forhøjet skatteprocenten tilsvarende, og det derfor stemmer, hvis vi tager kommunerne under ét, hjælper det ikke den kommune, som bringes i den situation, at den kommer til at forhøje skatteprocenten meget kraftigt for 1986, hvis den ikke vil ud i drastiske nedskæringer. Jeg tror, ministeren kan få det bekræftet hos sin partifælle borgmesteren i Dronninglund kommune, som lever under de vilkår.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Det er først til hr. Henning Rasmussen. Det, der drøftes nu, er ordningen for 1985, og hvad der skal ske i årene fremover, er jo lige præcis det, vi skal drøfte i den kommende vinter. Derfor bliver jeg hr. Henning Rasmussen svar skyldig med hensyn til, hvordan fremtiden på dette bloktilskudsområde i øvrigt skal se ud, ud over at vi hermed har introduceret denne konjunkturudligningsmodel. Som vi har gjort lidt ud af det i bemærkningerne og her i dag, skal der føres forhandlinger for de kommende år i den aller-nærmeste fremtid.

Hvad angår Københavns kommune, kan jeg ikke oplyse økonomien, de tal, der skulle have stået der, hvis det havde været sådan, som det altså ikke er. Jeg har sagt, at hele Københavns kommunes økonomiske problem skal drøftes i forbindelse med AKF-undersøgelsen. Det er derfor, vi har sat den i gang. Den har deadline 1. januar eller 1. februar 1985 – jeg kan ikke sige præcis, hvornår man kan være færdig – og derefter vil den undersøgelse indgå i vurderingen af Københavns kommunes finansielle status. Mere er der ikke at sige om det. Det sagde vi også i forbindelse med drøftelsen af Københavns kommunes forhold for nogen tid siden i folketinget.

Hvad angår grundskyldpromillen, har vi på et tidligt tidspunkt i foråret henstillet til kommunerne, at de, hvis de ønskede at æn-

dre grundskyldpromillen, måtte gennemføre en øget personbeskatning for at opnå den målsætning, som vi altså har lagt megen vægt på.

Hr. Henning Rasmussen gør stadig væk meget ud af gælden og spørger, hvor stort beløbet er? Ja men det er ikke så forfærdelig mærkeligt, at det ikke står i bemærkningerne, for det beløb vil afhænge af, hvad drøftelserne i vinter vil føre til. Der er, som jeg har sagt, og som det også står i bemærkningerne, tale om et a conto-beløb, og det skal for det første forstås på den måde, at nogle kommuner, som vi har talt om, indbetaler, nogle kommuner indbetaler også for andre, og nogle får henstand til 1986, sådan, at 1985 vil blive justeret i forhold til den ordning, som vi finder for 1986 og fremefter, i overensstemmelse med det, vi taler os frem til. Det er såmænd ikke så forfærdelig mærkeligt, og der er ikke spor anledning til at komme med hånske ord om forhandlingerne. Det er derfor ikke så mærkeligt, at hr. Ole Vig Jensen ikke er i stand til at sige, hvor meget man skylder, for det vil blive afgjort under de forhandlinger, der skal finde sted i den kommende tid, og ligeledes de kriterier, der skal lægges til grund for det.

Der er også tale om, som hr. Henning Rasmussen udmærket godt ved, at de kommuner, der har indbetalt, altså dem, der ikke skylder, også vil få deres indbetalinger endeligt reguleret, når vi er færdige med 1986-drøftelserne.

Hvad angår de svagest stillede kommuner, kan jeg ikke lade være med igen at sige, at hr. Henning Rasmussen også godt ved, hvor vanskeligt det er at gennemføre en så stor lovgivning som denne og samtidig tage så detaljerede hensyn, som vi gerne ville. Vi har prøvet – og det tror jeg også hr. Henning Rasmussen ved – at tage hensyn til kommuner med særlig svagt beskatningsgrundlag netop ved at lave ordningen for 1985 som en ren bloktilskudsbeskæring. Det er den måde, vi kan gøre det på, og vi vil også i de kommende forhandlinger, som hr. Ole Vig Jensen var inde på i sit indlæg, lægge overordentlig stor vægt på, at der er forskelle fra kommune til kommune. Det er netop derfor, vi har sagt, at der vil være anledning til også dér at drøfte de kriterier, som vi skal trække bloktilskud fra efter, eller hvilken anden ordning vi nu finder frem til.

[Indenrigsministeren]

Der er altså taget de hensyn, som det overhovedet er teknisk muligt at tage, og derudover er der i lovforslaget, som jeg sagde, for det første gennemført disse 104 mill. kr. til særlig vanskeligt stillede kommuner, som vi uddeler hvert år, og desuden er der i dette lovforslag indlagt, som jeg sagde før, de 50 mill. kr. til kommuner, der mod forventning eventuelt skulle få ganske særlige problemer.

Hr. Lenger skal jeg forklare, at meningen med det, jeg sagde, var, at man kan sætte skatten ned ved at tage likviditeten. Det synes vi ikke er nogen god idé, for det betyder i virkeligheden et øget forbrug. Men man kan da også gøre noget andet – og det ser vi hellere – man kan sætte skatten ned, og så må man beskære sine budgetter tilsvarende. Så går pengene op, og så får vi ikke det finansielle problem, som vi ellers ville få.

Til hr. Stavvad kan jeg sige, at der ikke er tale om en straffeekspedition med dette lovforslag, og det har vi lagt overordentlig stor vægt på. Men det er rigtigt nok, at de kommuner, som har øget deres forbrug, har brugt af deres likviditet mod regeringens henstilling, eller at de kommuner, som har sat skatten ned, kan få nogle problemer nu, hvor der skal indbetales, derved, at de skal dybere ned i budgetterne, end det ellers ville have været nødvendigt for dem. De kan altså komme i den situation, at de skal lave deres budgetter om. Jeg siger ikke, det er sådan i alle kommuner, men det kunne blive resultatet. Det er meningen også med finansministerens udtalelse, går jeg ud fra. Det er i hvert fald sådan, vi bliver nødt til at se det.

Jeg må også sige, at der er taget højde for forskelle hos kommunerne i de udligningsordninger, som vi har, og så langt, vi overhovedet politisk kunne komme. Som jeg sagde før, ved vi godt, at ug-løsningen ikke findes inden for dette system, men vi kan gøre os umage for at raffinere systemet så meget som muligt og for at tage netop de hensyn, som hr. Stavvad nævner. Men det betyder ikke, at vi altid kan være 100 pct. retfærdige, og det er vi fuldt opmærksom på, men det er altså selv for en superøkonom eller noget lignende en næsten umulig opgave.

Alternativet til den beskrivelse, som hr. Stavvad gav, ville være, som jeg vist før sagde til hr. Lenger, at indenrigsministeriet eller folketinget vurderer fra kommune til kommune, hvordan forbruget må være, og hvad

man anser for et rimeligt serviceniveau og et rimeligt skatteniveau. Men hr. Stavvad vil sikkert give mig ret i, at det er en ordning, vi under ingen omstændigheder kan acceptere, og at vi derfor bliver nødt til at vælge den anden, der hedder »alle kommunerne under ét« med de skønhedsfejl, eller hvad vi skal kalde det, når vi skal tage tingene seriøst, der kan opstå.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Der siges mange ejendommelige ting. Nu siger indenrigsministeren, at hun ikke er i stand til at oplyse noget om Københavns kommunes økonomi for 1985 – sådan forstod jeg det – som svar på mit spørgsmål om, hvad regeringen har beregnet Københavns kommunes konjunkturbetingede overskud for 1985 til. Ja men hvis jeg nu siger til indenrigsministeren, at jeg har set den beregning for København og Frederiksberg! Den viser, at Københavns og Frederiksberg kommuner sammenlagt efter finansministerens og indenrigsministerens model forventes at få et konjunkturbetinget overskud på samlet 86 mill. kr. under i hvert fald én forudsætning, som jeg ikke kan godkende. Det papir eksisterer. Til trods for at man ved det, til trods for at det er meddelt de to kommuner, at man ved det i indenrigsministeriet, får de sammenlagt en regning, der alene for 1985 nærmer sig 650 mill. kr. Det er et faktum, som indenrigsministeren ikke vil oplyse over for folketinget i dag i hvert fald.

Dernæst vil jeg gerne sige, at jeg simpelt hen ikke forstod det, der blev sagt om, at den gæld på 1.300 mill. kr., jeg nævnte 60 kommuner ville få ved begyndelsen af 1986 til staten, vil afhænge af, hvad forhandlingerne fører til. Jeg vil gerne spørge indenrigsministeren, om det ikke er sådan, at der eksisterer en beregning, der viser, hvor meget de øvrige kommuner – dem ud over de 60 – skal af med ekstra for at dække det, de 60 kommuner ikke er i stand til at betale, fordi de ikke har pengene. Ja men hvis beregningen over den gæld, de får på den måde, ikke eksisterede, hvordan kunne man så lave en opstilling, som der står i indenrigsministerens lovforslag, over, hvor meget de andre kommuner samlet skal betale, for at det kan blive 4.500 mill. kr.? Selvfølgelig eksisterer den

[Henning Rasmussen]

beregning. Sådan kunne vi blive ved, hvis taletiden i øvrigt tillod det.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Jeg vil gerne sige tak, fordi ministeren uddybede, hvad det var, hun havde ment med sin bemærkning i sit forrige indlæg. Så havde jeg altså forstået rigtigt, hvad det var, og jeg synes egentlig, at hr. Stavads eksempel, som han har nævnt nogle gange, er ganske godt, så for at få illustreret den såkaldte retfærdighed i dette her vil jeg gerne spørge ministeren, hvad konsekvensen for Dronninglund kommune ville have været, hvis man nu havde sat skatten ned netop på den måde, som ministeren her siger man gerne må sætte skatten ned på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udvalget om offentlige arbejder (26/11 84):

Udtræder: Sønderby (V)

Ny stedf.: Povl Brøndsted (V)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 28. november 1984, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.56
